

En una Agència de Viatges, de fama internacional, que hi ha a l'Avinguda Juárez d'aquesta ciutat de Mèxic, fa uns dies s'anunciava una excursió a Lourdes: «A Lourdes con nuestra Guadalupana», deia l'avis que hi havia a l'aparador. I, més avall, es llegia la data de sortida, el preu i: «Por —aci una quantitat— adicionales, extension a Cataluña, Italia, Alemania, Bélgica, Holanda, Luxemburgo, Suiza e Inglaterra.»

Al fotògraf d'Orfeo Català li cridà l'atenció llegir el nom de Catalunya entre els de les nacions europees esmentades i no pogué resistir la temptació de guardar, per a l'esdevenidor, un testimoni d'aquest avís. Testimoni que ens plau reproduir sense cap comentari per part nostra.

Orfeo Català

número 31

portantveu dels catalans de mèxic

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

SUMARI

	Pàg.
Portada	3
Editorial	4
Origen europeu de les llengües d'Europa, per S. Rubió i Tudurí	7
Centenari del naixement del Mestre Enric Morera, per Josep Montfort	8
Institut Català de Cultura-Valors catalans a Mèxic, per J. P.	9
Vetllada a la memòria del Primer President de la Generalitat de Catalunya Restaurada, Francesc Macià i Llussà	11
Els valencians de Mèxic	11
Una setmana d'Estudis Catalans-Aragonesos a Sardenya, per Angel Cao	12
Lliurament al senyor Manuel Alcántara del Diploma de Soci de Mèrit	13
Acte commemoratiu de la Proclamació de la República Catalana	13
La Borsa del Metge Català a Mèxic, pel Dr. Marc-Aurèli Botey	14
Jocs Florals de la Llengua Catalana	17
Germanat Catalana	18
Lliurament del Premi "Pau Casals"	19
Massa Coral	22
J.O.C. - Aplec de Germanor Puebla-Mèxic	23
G.E.C. - Sopar a Joan Carreras i Palet	24
D'ací i d'allà	

ORFEO CATALA — Revista mensual

Any IV - Núm. 31

Maig del 1966

Precio \$ 3.00

Autorizada como correspondencia de segunda clase por la
Dirección General de Correos con fecha 30 de noviembre de 1962.

Director: JUAN POTAU

Administrador: AMOR PARERA

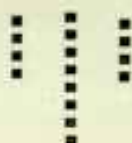
Dirección y administración: Calle de Bolívar 31. 2º — México 1, D. F.

Impresora "LA ESFERA", S. A. — J. Joaquín Arriaga 71 - Col. Obrera - México 8, D. F.

Los autores son responsables del contenido de los artículos que firman

SUS CARTAS SERAN OPORTUNAS SI UTILIZA EL SERVICIO DE ENTREGA
INMEDIATA

RESTAURANT DE L'ORFEO CATALA

ENCARREGUEU EL VOSTRE ARROS

CELEBREU-HI LES VOSTRES FESTES

SERVEI A DOMICILI

Bolívar 31, 2on.

Tels. 12-80-24

Mèxic, D. F.

12-48-55

Editorial

Ara fa 60 anys fou creat l'Orfeo Català. El creà el músic Guillem Ferrer i Clavé, nét de Josep Anselm Clavé, el fundador dels cors de Clavé a Catalunya.

En els seus inicis l'Orfeo Català havia d'ésser —i ho fou— una entitat coral. Del 1906 fins al 1921 Guillem Ferrer dirigí un grup integrat exclusivament per veus masculines. Obtingué molts d'èxits en concerts, certaments i festivals que popularitzaren a la Colònia Catalana. Després de l'any 1921 el grup de cantaires fou dirigit successivament per Pere Puig, el concertista Mateos i per Enric Sunyer. Després del 1927, les baixes no poderen superar-se perquè la Colònia Catalana era molt migrada i desaparegué aquell ardit conjunt artístic, deixant una bella estela de records i d'enyorances. Desaparegué, doncs, el nucli cantaire, però restà l'entitat Orfeo Català. Emmudí l'Orfeo, però els catalans s'arreceraren al seu entorn i el continuaren com entitat representativa de la Colònia Catalana. Catalans de totes les ideologies i de totes les classes socials, han tingut cura de mantenir, a Mèxic, la representació del nostre clos.

Per la Península hom acusa als catalans d'introversió, d'individualisme, d'insociabilitat. I nosaltres pel món posseïm un petit oasi català en cada lloc on existeixen uns quants catalans. I és que tots els catalans —alguns a desgrat d'ells mateixos— porten la pàtria en el seu cor. I necessiten explicar coses en català i necessiten viure en societat i necessiten portar a terme accions conjuntes. I ara, en el 1966, uns catalans, igual que en el 1906, mantenen la llar catalana en comú. En mig segle, la nostra pàtria ha sofert maltempades i petits parèntesis sense persecució. Els catalans de fora, com els de dins, en tot temps restem fidels a Catalunya. I aquest és el secret de la supervivència de la nostra pàtria, amb tot i les persecucions a què és sotmesa constantment.

ORIGEN EUROPEU DE LES LLENGÜES D'EUROPA

Per S. RUBIÓ I TUDURÍ

Com ja deixàvem comprendre en el nostre primer article en aquestes planes de la revista *Orfeo Català*, no ens ha convençut mai la teoria indoeuropea. Aqueixa teoria fonamentada en semblances d'arrels lingüístiques, presuposa que aquest parentiu prové d'Orient i del Nord. Però el vessant N. de l'massís de l'Himalaia, ens diu Pijoan, no és pas el centre geogràfic de les terres on es parlen llengües classificades com indoeuropees. I a més, afegeix, el lloc no és molt adient per a la formació de grans famílies de pobles.

El mateix Pijoan diu encara que el parentiu de les llengües no és tan sistemàtic com caldria que fos.

El doctor Bosch Gimpera, en el seu estudi sobre els substrats lingüístics i l'arqueologia dels territoris circummediterranis, acaba de decidir-nos en la tasca de cercar una millor explicació sobre l'origen de les llengües. Els dubtes que perduren sobre l'origen dels bascos i sobre altres punts essencials, es poden eludir fent altres hipòtesis que lliquen més amb els fets coneguts. Els indicis —diu Bosch Gimpera— són suficients per recolzar l'existència d'un substrat lingüístic, però no cal acudir a la hipòtesi de les grans migracions o conquestes de les que no existeix cap prova. Sembla més bé explicar l'existència d'elements arqueològics comuns com conseqüència de les relacions pacífiques i comercials.

Un dels fenòmens que s'ha volgut donar a la possibilitat d'una arribada de gent oriental o nòrdica a la conca de la Mediterrània, està constituït pels càlculs que s'han fet per a determinar la data en què els gels que cobrien Europa durant el període glaciari, començaren a recular. Aquests càlculs o estimacions han pres per base el que reculen cada any els glaciers dels Alps o l'estudi de les capes alternades de palets o de sorra dels aluvions. Les dues estimacions han conduït a fixar l'any 8000 abans de Crist com la data de l'inici del desgel. Però quan existeixen testimonis fefaents no cal llençar-se en estimacions que no passen de ser atrevides conjectures.

En efecte, segons Tàcit, que visqué cap als anys de la primera centúria després de Crist, Germània és un país inhabitable, sense conreus, un «món espantable». I això no pot lligar amb la data donada més amunt perquè, si el S. de Germània hagués comptat amb vuit mil anys de temps, no hauria quedat en l'estat que Tàcit ens el pinta.

Per altra banda, Anaximandre cap al 550 a.C., posa el límit dels Hiperboris un xic més al N. del curs inferior del Danubi, mentre que de la informació treta per Plini i altres autors sobre l'expedició a les mars del Nord, en la qual prengué part l'eminent geògraf grec Pytheas, resulta que el casquet polar arribava l'any 320 a.C. a la latitud de les Illes Shetland.

Les fites posades per Anaximandre i Pytheas permeten reconstruir el límit dels gels. No cal més que prendre com orientació la fesomia de les línies isotèrmiques de temperatura mitjana de tot l'any o del mes de gener. En ambdós casos, arribem a la conclusió de que, cap allà a la meitat del darrer mil·lenari abans de Crist, d'Europa no n'existia més que les terres mediterrànies i una estreta llenca de terres de la costa atlàntica fins a la latitud del N. dels Països Baixos. Tota la resta i sobre tot gran part de la Germània i la totalitat dels Països Escandinaus, restava sota el glaç. Naturalment, també les Illes Britàniques s'havien alliberat ja de la fredor excessiva.

La proximitat dels gels i la necessitat de protegir-se contra la gelada tramuntana, es posà de manifest observant la posició dels pobles mediterranis antics. Grècia viu al redós dels Balkans; Etrúria està arraconada darrera dels Apenins; i darrera dels massissos dels Alps Maritims i els Pirineus i de les primeres estribacions dels Monts d'Alvernia, neixen les llengües cèltiques. D'aquests darrers, ja diguérem que, els noms que els donaren els antics autors de Ligurs, Betteres i Bituriges, tots signifiquen en èuzkar «poble de la plana», en tant que Iberri significa «poble de ribera» en la mateixa llengua.

Una nova prova de la importància que es donava al redós podria trobar-se encara en el nom Europa que sembla significar «costa bona» en llengua hel·lènica.

El necessari redós potser dugué als Escites o Skythes a instal·lar-se darrera les últimes estribacions dels Càrpats. Però no cal oblidar la similitud del seu nom amb SKYTOS (pell) del grec. És a dir, que haurien estat els vestits de pells els que haurien completat la protecció contra el fred.

Aleshores, quines poden ser les llengües que poden haver contribuït a formar les llengües europees? Lògicament no podem admetre més que les que sabem que existien o sigui les de la Mediterrània oriental, les nordafricanes i l'eüzkera. És l'oblit d'aquesta darrera que els lingüistes solen ignorar, que ha donat lloc al garbuix que s'han fet.

Podriem començar per citar molts dels exemples que tenim sobre la intervenció del grec i de l'egeu, d'una banda, i de l'eüzkera per l'altra, com ja ho fèrem per les llengües cèltiques, en la formació de les altres llengües. Però la nostra tesi és tan revisionista, que tenim proves de què fa por als entesos. Per això preferim començar pels mots dels quals s'ha renunciat a trobar l'origen.

L'Enciclopèdia Webster inclou les etimologies dels mots anglesos, i altres que cita. Deixem de banda aquells per als quals es dona una etimologia teutona, escandinava o celta, moltes vegades ben dubtosa, i limitem-nos als que, els especialistes que col·laboraren en la magnífica obra que és l'enciclopèdia esmentada, qualifiquen d'incertes, obscures o desconegudes pel que toca al seu origen. Totes les correspondències que citem són de la mateixa enciclopèdia.

ACHE (dolor, mal). El grec té AKHOS, EOS, TO (pena, angouxa), del que n'han pogut sortir l'anglès medieval AKEN i l'anglosaxó ACAN.

Observem que el fet de que la X grega (KH) és una lletra doble, permet de substituir-la per NG, com és corrent. Aleshores ANGOIXA, ANGOISSE, ANGOSCIA i ANGUISH tindrien el mateix origen.

BIAIS del francès, que correspon al nostre BIAIX, i a l'anglès, BIAS, és simplement un mot eüzk BI-AZ o BI-AX, que significa «dues cares».

BRANCH de l'anglès; francès BRANCHE i català BRANCA, i que era BRAUNCHE en l'anglès medieval, és la simple contracció de dos mots eüzk ABARR (branca) i ANKA (cama), que hauria donat un ABARR-ANKA que podríem traduir per «cama del brancam».

DAGGER anglès; Fr. —DAGUE; Port. —ADAGA i DAGA en català, castellà i italià, deriva d'un mot probablement de l'Anatolia, ja que allí moltes muntanyes el tenen per toponímic, com en els Alps hi trobem aplicat el mot HORN (banya). El grec conté el verb THEGO (afuar, esmolar), que deu tenir el mateix origen.

GAUGE anglès, corresponent al Fr. —JAU-GE i al nostre GALGA, és simplement el mot GALGA eüzk, que significa «nivell o mida constant».

GIRL en anglès, significa «noia, xicoteta». En la seva forma medieval és GERLE, i significa «persona jove». L'origen sembla ser GARR (flama), completat amb el sufix d'agent —LE. GARR-LE, significaria, doncs, «que inflama». Recordem que FLAME, tant en anglès com en francès significa també «amor».

HUTCH (gàbia), que en anglès medieval fou HUCHE, com en el francès vell i actual, i que correspon al castellà HUCHA, i que forma part del nostre BUTXACA, és un mot eüzk —KUTXA o UTXA—, que significa «arca, cofre».

L'anglès MUZZLE, que es correspon amb el nostre MUSELL amb el Fr. —MUSEAU i l'ital. —MUSO, no és més que el mot eüzk MUSU (morro).

PATH, mot anglès, corresponent a l'anglosaxó PATH; a l'holandès PAD, i que significa «camí fressat, corriol», es correspon amb el grec PATOS del mateix significat. Les formes cèltiques corresponents als mots catalans PAS, PATI i al castellà PATEAR deuen tenir el mateix origen.

PILE de l'anglès i del francès que es corresponen amb el PILA del català, italià i castellà i que pren la forma PILHA en portuguès, és degut al PILO (pronunciat PILLO) de l'eüzk, que significa «munt, pila».

El mot anglès PUKE (mena de teixit de llana, com POKE i POUCH (bossa, butxaca) té per formes medievals angleses PUKE, PEWKE i holandeses PUUC, PUYC. Totes es corresponen amb el grec POKOS (llana no pentinada). El francès POCHE i el nostre BUTXACA, probable híbrid grec-eüzk, semblen tenir igual origen.

POT és un mot comú a totes les llengües occidentals que pren també la forma castellana POTE igual al portuguès. Fins i tot s'exté a l'holandès i al baix alemany medieval influït per l'anglosaxó POTT. L'origen no és dubtós si es té en compte el grec POTER (copa per beure) derivat de l'arrel PO— del verb PINO (beure) que ens ha

donat el verb EMPINAR. El mateix origen té el verb llatí POTERE (beure).

L'anglès PURSE que abans havia estat també PURS està relacionat amb el francès BOURSE, amb l'italià BORSA, amb el nostre BOSSA i el BOLSA castellà o portuguès. L'origen és el grec BURSA (cuir).

ROCK mot anglès sinònim de ROCA, —ROCHE, Ital. —ROCCA és la contracció de ARR (pedra) i el sufix intensiu —OK de l'euzkera. ARRO-OK significa "molta pedra".

L'arma anomenada SABRE, Ang. —SABER o SABRE, Fr. & Port. —SABRE i Alem. —SABEL, es caracteritza per tenir una forma convexa per el costat de tall. L'origen és l'euzk on SABEL significa "convexitat" o "ventre".

L'anglès SMOOTH (llis, suau) es fa venir de la forma medieval SMOTHE que té per origen el que té el francès EMOUSSÉ i l'italià SMUSSO, que és corresponent amb el nostre ESMUSAT, o sigui "sense tall". Tot plegat troba l'origen en el mot euzk AMUTS (sense tall, emussat).

Per fi tenim un altre mot, VAS, que pren les formes Fr. & Ang. —VASE; Cast. Ital. & Port. —VASO; i llatina VAS, VASIS. Sembla que l'origen és UR-AZ de l'euzk, que hauria derivat a U-AZ com UR-ATE i ha passat a UATE. UR-AZ significa "per a aigua" i UATE (de UR aigua i ATE porta) significa "comporta".

La quantitat d'exemples citats i sobretot el fet de que es tracti de mots rebels a la lingüística inspirada en la teoria indoeuropea, sembla donar suport al nostre punt de vista. Per a completar el panorama d'aquesta primera temptativa que podríem anomenar "endoeuropea", volem reforçar el nombre dels mots d'origen euzk amb alguns exemples.

Tothom considera que BRAND (torxa) com el nostre ABRANDAR, són d'origen teutònic. Per nosaltres tal origen és tan fantasiós que hem mirat de cercar-ne un altre. I l'hem trobat en el llenguatge dels bascos. Si unim BERO (calor) i ANDI (gran) podem formar BERO-ANDI (gran calor), que pot haver-se contret formant

BRAND. La forma reduïda AND de ANDI la té també l'euzk.

En euzk, per dir "anar", tenen al verb COAN o CAN que trobem en l'anglès medieval GAN o GON; en l'holandès GAAN i també en l'alemany GEHEN. No sembla dubtós que de la mateixa arrel n'hagin sortit les tres formes GO, WENT, GONE del verb anglès.

L'euzk ATE o GATE (porta ha hagut de donar el GATE) (porta enreixada) de l'anglès i el GATA o GADA de les llengües escandinaves.

Com ens expliquem, doncs, que s'hagi produït la formació dels pobles europeus?

Des de que els gels començaren a recular cap al 600 abans de JC., al corrent egí i després grec cap a l'occident mediterrani i cap a Gibraltar i les costes atlàntiques, s'hi hagué d'afegir el corrent Danubi amunt dels Scites, que són segurament els mateixos que els Gòtics. La impossibilitat d'establir-se encara a les fonts del Danubi, els pogué aconsellar seguir riu avall per el Rhin. Això explicaria que els primers Saxons estiguessin on avui hi ha l'Holstein.

Però aquest punt de vista que un altre dir desenvoluparem amb la cita de molts exemples que proven l'existència de tres camins de penetració o expansió de les llengües, no ens ha de fer oblidar quelcom que més que altra cosa és una pregunta als arqueòlegs.

Els bascos pretenen que el nom llur és EUZKO o EGUZKO, que significa "procedent de l'aire", que lligaria amb el caràcter de "poble de muntanya". Però a nosaltres se'ns acut de fer-lo venir de OTZ-KO o sigui "procedent del fred". Aquest nom explicaria l'existència dels Oscences i de la ciutat d'Osca i dels Osques d'Itàlia. Aleshores pensem: és que fóra possible que els bascos i els osques fossin el resultat del replegament dels poblaments del Nord en avançar els glaços cap al Migjorn?

La població europea d'abans del període glacial, havia de ser més aviat bruna. La fauna d'aquells temps sembla confirmar-ho. I si admetiem aquest punt de vista potser trobaríem una coincidència amb els que fan venir als celtes del nord d'Europa.

1 9 6 6

ANY DEL 60è. ANIVERSARI

DE L'ORFEO CATALA DE MÈXIC

CENTENARI DEL NEIXEMENT DEL MESTRE ENRIC MORERA

Per JOSEP MONTFORT

L'any passat es compliren els cent anys del neixement del Mestre Enric Morera, un dels músics més característics, més catalanistes i d'una obra musical més abundosa de la nostra terra. Va néixer a Barcelona el 1865, i morí el 1942.

El que no l'ha conegut, haurà escoltat alguna vegada música seva i sap, si més no, que és l'autor de la immortal sardana *La Santa Espina*. Però, jo que el vaig conèixer personalment, que vaig estudiar a l'Escola Municipal de Música de Barcelona, quan ell n'era sub-director i mestre d'harmonia, composició i contrapunt i de la qual en fou el director a la mort del mestre Antoni Nicolau, no sé gairebé com posar-m'hi, per a parlar de la seva obra admirable i de la seva formidable personalitat.

El mestre Morera, era un home de fesomia ferrenya, de cabells rebels, esbullats, el puro sempre a la boca, de parlar bon xic cantellut i de mirada viva. Fou l'autor de moltes sardanes per a cor. Ningú com ell n'ha escrites tantes. Sovint presidia el jurat dels exàmens de fi de curs. Al pensar en ell se m'escola gairebé tota la meua vida musical, car era seva la primera sardana que vaig sentir cantar, la que deixà un soie profund a la meua ànima: Fou la *Cançó nostra*, i la cantava l'Orfeo Gracienc, quan encara jo no en formava part. La vaig sentir per primera vegada en un concert dedicat als asilats de la meravellosa institució barcelonina l'Asil de Sant Joan de Déu.

«Jo et diré la meua amor, d'on vens tan acalorada»... Encara ressonen les seves alegres notes en la meua oïda com un bes primaverat. La taral·lejava a tothora i semblava que havia descobert quelcom meravellós.

El mestre Morera, discutit molt sovint per la seva manera d'ésser tan personal, fou un músic del qual un poble pot sentir-se honorat d'haver-lo tingut de fill. La seva música, excel·leix, sobretot en la modalitat coral i en les sardanes per a cobla. Les seves innumbrables sardanes per a cor, l'harmonització d'infinitat de cançons de la nostra terra, els seus *lieders*, la seva producció d'obres originals, amb tot i ésser gran de debò, no és pas tota la seva obra. Morera escrigué òperes en català, obres musicals per a l'escena catalana, un bellíssim concert per a violoncel i orquestra, infinitat d'obres per a solistes instrumentals, i, a més, és autor d'un magnífic Tractat d'Harmonia i composició basat en l'escala de quintes. Aquella

escala de quintes que tants maldecaps ens donà quan estudiàvem. La seva obra pedagògica a l'Escola Municipal de Música, aclarí el cel musical a un gran nombre de músics contemporanis de casa nostra.

Durant alguns anys vaig formar part d'un Orfeo, on Morera era dels autors més cantats. Fins hi tot fèiem concerts sencers d'obres seves. Aquells concerts populars dels diumenges al matí, en el desaparegut Teatre Eldorado. Quants records inoblidables! Recordem-ne algunes d'aquelles cançons seves: *Les neus que es fonen*, *Les fulles*

seques, *La sardana de les monges, La sardana gran, La sembra, La cançó dels catalans*, el magnífic i gairebé gens conegut poema, amb lletra de Joan Llongueres, *El poema de la nit i el dia, de la terra i de l'amor*.

Tota la seva música respira en català. El seu Concert per a violoncel i orquestra, que conec força, mereix ésser tocat arreu i és estrany que, el nostre poble, llar de violoncel·listes eminents, no tingui entre ells un que el difongui arreu del món.

Heu escoltat alguna vegada *L'alegria que passa?* o *Don Joan de Serrallonga?* Heu sentit potser la meravellosa cançó *Remord'ment?* *La nostra verema* o *Estiuença?* O bé *L'Empordà* i *Rosselló* de la qual hom recorda embadalit la frase que dona vida a l'estrofa que diu:

*«La placeta riu, i és tarda de festa,
tarda de ginesta en el puig Neulós;
la vella al pedris, acota la testa,
i esclata al balcó la guerra de Jors»...*

I veieu, la placeta i la velleta, que fa la becaïna i el balcó flamejant de clavells rojos, d'aquells de casa nostra, dels que hi havia al pati del Palau de la Generalitat el mati de la diada de Sant Jordi.

Morera, dins del nostre món musical, és immortal. La seva obra és de Catalunya, és essència del nostre poble. En recordar el centenari del seu neixement m'adono que sempre, des d'aquella *Cançó nostra*, m'ha acompanyat el seu cant i em sento orgullós que en un temps, massa curt malauradament, fos conductor dels meus coneixements musicals.

VALORS CATALANS A MEXIC

L'escriptor mexicà, Professor i Llicenciat José Esquivel Pren, ha fet tramesa, al Consell Directiu de l'Orfeo, d'un article original seu publicat en el *Diario de Yucatán* el diumenge dia 9 de gener d'enguany, en el qual, en parlar dels oradors yucatecos del segle XIX i al fer referència a Joaquín Baranda Quijano, encarregat del discurs d'inauguració del monument a Colom, que hi ha a la Plaça de Bonavista del Districte Federal, pronunciat el dia 12 d'octubre del 1892, aprofita l'avinentesa per a parlar del monument i del seu autor, l'escultor català, Manuel Vilar i Roca.

Diu el Professor Esquivel Pren, que Manuel Vilar i Roca nasqué a Barcelona l'any 1812. Que per tal d'ampliar els estudis cursats a l'Escola de Belles Arts de la ciutat comtal, es traslladà a Roma. De retorn a Barcelona, fou nomenat sub-director de l'Escola, càrrec que no acceptà perquè el seu esperit inquiet el tirava a córrer món.

El seu amic i condeixeble, català també i pintor de fama, Pelegrí Clavé, li contagià l'entusiasme que ell sentia per venir a Mèxic. (Mèxic, sembla que exercia aleshores una fascinant atracció en els artistes catalans.) Junt, emprengueren el viatge l'any 1848.

A Mèxic, Manuel Vilar i Roca dirigí la Escuela Nacional de Bellas Artes, denominada Academia de San Carlos, allà per l'any 1850. Dos anys després fundà l'Academia de Nobles Artes de México dedicada exclusivament a l'escultura. Fou llavors quan esculpi l'estàtua de l'Almirall. L'estàtua porta la data del 1853.

És possible —segueix el Professor Esquivel Pren— que l'estàtua fos feta per encàrrec de "Su Alteza Serenísima"

el general Antonio López de Santa Ana. Però la revolució d'Ayutla i la situació general del país feren que s'ajornés el posar-la en un pedestal i, per tant, la seva inauguració oficial. Això es féu l'any 1892, en ple govern porfirià, i mort ja Manuel Vilar i Roca.

Aquest, segons una làpida que hi ha a l'Església de Jesús del carrer de la República de El Salvador, morí a Mèxic el dia 25 de novembre de 1860. El text de la làpida diu: Manuel Vilar —Fundador y Director de la nueva Escuela de escultura de la Academia de Nobles Artes de México — Nació en Barcelona el 15 de Noviembre de 1812 — Falleció en esta ciudad de México el 25 de Noviembre de 1860 — R.I.P.A.

La crítica catalana ha qualificat l'escultura a la qual ens referim, de "dinàmica i sensualista". Del mateix autor i de la mateixa escola realista són les escultures: Jason, Dejanira y Neso, Iturbide, Doña Marina.

* * *

El nostre agraïment i la nostra felicitació més sincera al Professor i Llicenciat José Esquivel Pren per aquest treball seu, que posa de relleu les dots i la valua de catalans ignorats pel gran públic i que, molt abans que nosaltres, vingueren a aquestes terres mexicanes, on deixaren testimoni palès de la seva obra que avui tant ens honora i, molts d'ells, com l'escultor Manuel Vilar i Roca, àdhuc la vida.

Seria interessant que personalitats com la del Professor Esquivel Pren, ajudades per catalans aficionats a la investigació històrica i enamorats de les nostres coses i del país on viuen, es dediquessin a recollir tot el que hi ha a Mèxic relacionat amb Catalunya. Segons els informes que tenim, no és pas poc; sinó ben el contrari. De fer-ho, creiem que la història dels dos països en resultaria afectada ben satisfactòriament.

J. P.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

VETLLADA A LA MEMORIA DEL PRIMER PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA RESTAURADA, FRANCESC MACIÀ I LLUSSA

El dia 10 de març, els catalans de Mèxic, agrupats en el si de l'Orfeó Català, recordaren, com tots els anys, el traspàs del President de Catalunya Francesc Macià i Llussà.

Enguany, i acompanyat en la Presidència de l'acte pels senyors Joan Rovira, President de l'Orfeó, i Antoni M. Sbert, Delegat a Mèxic de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, el parlament anà a càrrec de Martí Soler i Vinyes. La seva peroració, interessant i original, ens plau de transcriure-la a continuació:

Primer pròleg

Ahir mateix em preguntava: Què no s'ha dit de Francesc Macià? I què no es dirà? Tots vosaltres heu sentit parlar —com a bons catalans i homes lliures— de l'ideal. Tots vosaltres sabeu —com a lluitadors que sou i heu sigut— què és un home dedicat en cos i ànima a un ideal. Avui, davant del món frenètic que vivim —el nostre món d'espais infinits i silencis descoberts— em pregunto: Però, ha existit un home així? I la resposta no es fa esperar: si no en aquest món, sí en la llegenda.

Segon pròleg

Però, deixem de banda les disquisicions sempre objectables sobre l'existència més o menys real

d'un home que ha existit —ens ho diuen els nostres pares i la Història. Des d'ara l'existència de Francesc Macià —dissectada trenta i tants anys després— té un aspecte que amb tota seguretat, conscientment, no tenia en aquella època pels seus contemporanis. I aquest aspecte és el que vull afegir a tots els altres que, des del 1933 a la data, han anat acumulant tantes i tantes persones, moltes d'elles des d'ací mateix, per a honorar Francesc Macià. Aspecte subjectiu, si voleu, que ha de manifestar més o menys entenedor, tot allò que hom —vingut al món un any després de la mort de Macià— ha conservat i recreat d'una manera subconscient del què ha sentit, llegit i intuït. És a dir, manifestar sentiments, el meu sentir, fent peu en què el que de cor es diu, de cor queda. I esperar solament que quedi de veritat en el vostre.

Història i llegenda

L'home que ha existit forma part de la Història, i són milers i milers els que l'encapçalen: alguns emportats per les circumstàncies; d'altres per successió; d'altres més per ambició; la majoria per les tres coses juntes. Però pocs són els que passen de la història a la llegenda. I menys encara els que ja en vida són llegendaris. Per a mi, i crec no afirmar res agosarat si dic que per a la meua generació, Francesc Macià pertany a la llegenda. A aquella llegenda que pocs anys després es clourà a Montjuïc amb l'assassinat de Lluís Companys. Com a home de llegenda que és, Francesc Macià entrà a la història per un camí ample, planer, horitzontal. El camí que el poble obre per als seus més admirats.

D'aquest camí sorgeix l'heroi —aquell que és entre els déus i els homes—, i tot heroi està conformat —o és conformat pel poble—, necessàriament, per les excel·lències, les virtuts, que l'enlairen per damunt del comú: les peculiaritats que el distingeixen, els trets que el particularitzen. A tots els homes de llegenda la llegenda els exagera, els amplifica, en desborda la realitat, en fa la fàbula. De tots els homes de llegenda —genis o no, invent o realitat— esclata la passió, l'amor dels uns i l'odi dels altres. Ells, que foren homes —i, per tant, mortals— són nimbats en vida i reverenciats cada vegada més segons passen els anys. I subsisteix d'ells solament allò que admira, allò que no els pertany ni els pertanyia: per sobre de les debilitats i fal·libilitat pròpies dels humans, la força de la raó, de l'amor, de la virtut destriades de la vida diària, íntima, no sempre perfecta, a voltes irriant, satisfactòria altres, sempre contradictòria.

Però els homes de llegenda són també llavor fecunda. Són el germen d'espigues feixugues i tendres, a punt d'esclat. Espigues de gra generós. Pertanyen a la llegenda perquè es lliuren, perquè pertanyen al proïsme més que a si mateixos. Per damunt de la tenacitat, la voluntat i la raó, són generosos, pateixen d'amor. I són generosos del seu amor.

Però no hi ha amor sense fe. I Macià posseïa aquesta fe. La fe en la victòria. Propera o llunyana, però inevitable.

Entre la història i la llegenda Francesc Macià ja no els pertany. És nostre. Forma part també de l'exili que patim i de l'esperança de la tornada. Ell mateix exiliat, portava a dins seu la fe en els homes i en el destí dels pobles. En el destí dels catalans i de Catalunya. "Catalunya no morí perquè ressorgí la seva llengua; Catalunya es desvetllà perquè ressorgí la veu de la seva consciència i Catalunya serà lliure quan ressorgeixi la seva voluntat en la seva plenitud i ressorgim nosaltres

per a fer-la prevaler" —deia en una ocasió a Buenos Aires. I en una entrevista a *Ressorgiment*, en aquells mateixos dies, afirmava la seva convicció: "El factor principal en una revolució són els braços, són el poble, són els homes. Quan es té això amb escreix com a Catalunya, la revolució ja només és qüestió d'oportunitat, de trobar els mitjans que manquen, que a llarga tots els pobles que s'han trobat con nosaltres també els han trobat. Catalunya també els trobarà." Heus-aci el destí de Catalunya.

Francesc Macià, deia, ja no els pertany. Forma part del benestar que gaudim o dels dolors que ens escanyen. Forma part de la terra que ens espera. De racó a racó, pels Pirineus i la costa mediterrània, d'est a oest, per totes les terres catalanes, per tots els pobles, valls i torrentades, per masies, carenes i platges per pics i foradades, per les planures llaurades i els verds boscos de pins de les vertents riberals, de cara al mar o navegant pels núvols, a la llesca del pa i al ganyivet que l'ha tallada, a la portadora i a la dalla, al cirerer i al garrofer, de porta a eixida, de rajola a teulada.

I aquesta integració és ja indivisible —ara com mai cada dia més—. És integració de cors i voluntats, d'esperits i consciències.

La llegenda multiplica

Però, em pregunto ara, hi ha un sol Macià? Jo he vist el que porto a dintre. Serà el mateix que porteu vosaltres? Un Macià no pot ésser mai un de sol. Hi ha d'haver-n'hi tants com catalans. Cada un té el seu, que cada un s'ha fet a la mida. I un a un el guardem com a cosa nostra. I de tots fem, comunitàriament, el Macià que entra en la llegenda.

Perquè Macià ja no és Prats de Molló ni Estat Català ni la República Catalana, Macià ja no és l'home que recorre Amèrica il·lusionat per una revolució, ja no és el que —en defensar-se a si mateix en tants judicis— defensa a Catalunya i el dret del seu poble. No ho és com a Macià de cada un de nosaltres, parcial, dividit, sinó com a un tot, global, superat. I és també l'experiència de cada un de nosaltres a l'exili. Combaté a la guerra del 36 i s'exilià. Morí altra vegada amb Companys. Ell també retorna ara a Catalunya com tants catalans —i la seva guerra és ara, altra vegada, subterrània. Ell també resta a l'exili i crida a totes les orelles sordes: "Vegeu el que succeeix." Ell també recorre el món ara, demanant ajut per a mil i mil empreses temeràries. Ell també veu ressorgir la llengua per centèsima vegada. Ell també va guanyant les petites batalles. Ell també veu sorgir noves generacions d'escriptors: novel·listes, contistes, poetes. I assagistes:

historiadors, crítics. I artistes, pintors, escultors, arquitectes. Ell també veu sorgir noves indústries i es plany encara, com abans, de la injustícia i de les injustícies. I s'enorgulleix de la voluntat que, a desgrat de tot, realitza aquelles obres necessàries per al millorament de la pàtria.

Ell també, tal com era —no ho oblidó—, forma part del Macià llegendari, aquell que hem creat tots nosaltres: destriant ací i allà en la pantalla dels anys que han passat, les particularitats del Macià que fou, del Macià home, del Macià heroi. I descobrim el Macià de la llegenda, el Macià que enyorem, el Macià que es va fent futur. El Macià que la llegenda —en boca del poble— bateja: l'Avi. L'avi que és de tots nosaltres.

I nosaltres, com a nèts seus, hem de deixar que entri el passat en la llegenda i despertar en aquest món d'avui, d'amagatalls polítics, de coaccions i equilibris, d'estira i aflixa, de camps delimitats, d'assalta-fronteres i pacifistes de dents cap enfora, de promeses i orelles sordes.

I lluitar amb la mateixa fe, el mateix amor, tots com un de sol, cada un amb les seves diferències individuals i tots amb la mateixa comunitat d'interessos: Una Catalunya lliure!

L'acte fou clos per la Massa Coral que interpretà algunes de les cançons del seu repertori, adients a la vetllada, finalitzant amb el cant d'*Els Segadors*, escoltat a peu dret del nombrós públic que féu acte de presència a aquesta commemoració patriòtica.

ELS VALENCIANS DE MÈXIC

En aquest passat mes de març, els nostres germans valencians, com cada any, han celebrat la seva —i la nostra— festa major: la festa de les falles.

Aquest any, com l'any passat, la falla es plantà en el autòdrom de Ciudad Satélite. El tema fou: El Talon de Aquiles i, la superfície que ocupava, de 34 metres quadrats i 12 d'alçada. Es cremà el diumenge dia 20 de març a les nou de la nit i la festa folklòrica valenciana fou reeixida en tots conceptes.

Al matí del mateix diumenge, es féu la guàrdia als Herois de la Independència mexicana en el Monument del Passeig de la Reforma i tot seguit la desfilada fins a Ciudad Satélite.

A l'hora de dinar, es celebrà el també ja tradicional concurs de paelles, amb l'alegria, l'animació i l'entusiasme acostumats.

Felicitem els germans valencians per aquestes festes iniciades fa sis anys, desitjant que s'guin continuades sense interrupció posant així de manifest, una vegada més, la personalitat del poble valencià.

UNA SETMANA D'ESTUDIS CATALANS-ARAGONESOS A SARDENYA

FERRAN SALDEVILA, PER CINQUENA VEGADA, A L'ALGUER

Per ANGEL CAO

Sota el Patronat del President de la República Italiana i sota els auspicis de la Regió Autònoma de Sardenya, tingué lloc a Càller —la capital de la Illa— la Primera Setmana d'Estudis Catalans-Aragonesos.

Tingueren cura de l'organització el Director de l'Arxiu de la Corona d'Aragó de Barcelona, Frederic Udina i Martorell i els Directors de l'Institut d'Història Medieval i Moderna de la Universitat de Càller, Albert Boscolo, i de l'Institut d'Història Medieval de la Universitat de Barcelona, Emili Sàez. Els actes de la Setmana d'Estudis vindran recollits, a cura dels Instituts mateixos, en volum.

A la manifestació dugueren la llur vàlida contribució, Ferran Soldevila, Emili Sàez, Frederic Udina i Felip Matteu i, entre els altres, els catedràtics italians Carles Guido Mor, Piero Pieri, Ernest Pontieri, Francesc Giunta i Albert Boscolo. Intervingueren al Congrés, ultra les autoritats de Sardenya, l'Addicte cultural de l'Ambaixada, Josep M. Alonso Gamo, el Director dels Arxius Miquel Borronau, el Vice-President de la Diputació Provincial de Barcelona, Antoni Ferrer i Pi i el «Ponent de Culturas» de la mateixa Diputació, Andreu Brugués.

L'E.S.I.T. (Ente Sardo Industrie Turistiche) va organitzar per als congressistes, espectacles folklòrics i excursions arqueològiques. Els treballs es cloqueren a la vila d'Oristany, en l'aula conciliar del Municipi.

Pel professor Ferran Soldevila ha estat la cinquena vegada que ens ha honorat amb la seva visita, en terra de Sardenya. Les primeres tres vegades, fou en motiu de llur participació a Congressos Internacionals d'Història —estudis Sards i d'Història de la Corona d'Aragó—. I per quarta vegada a l'Alguer en el 1961, com a President del Consistori «dels més memorables i dels més gràvids de significació, de tots els Jocs Florals portats a cap a l'exili núm. 24».

D'aquell inoblidable 10 de setembre, viu és encara (en els tres mil i més espectadors que assistiren a la premiació: catalana de l'Alguer, i de tot el món) el commovedor parlament d'aquest Mestre de la literatura catalana, que va voler ben precisar: «No fóra concebible per un català, de visitar Sardenya i no visitar l'Alguer.» En ordre a aquesta seva admonició no podia, doncs, mancar al compromís, que complí —a l'acabada dels treballs— a la «Fidelíssima ciutat» catalana. El temps a la seva disposició el dedicà als amics d'Alguer (vint-i-quatre hores, de les quals servem un car record, com un tresor).

Ens plau reproduir l'afectuosa declaració que ens deixà: «Cada vegada que me'n vaig de l'Alguer —i aquesta és la cinquena vegada que me'n allunyo— penso si serà la darrera que hi hauré vingut. I no perquè m'assalti la temença d'un definitiu allunyament, sinó perquè bé caldrà que un dia o altre deixi de tornar-hi; però us ben asseguro que una de les coses que em fan desitjar que els déus m'allarguin l'existència, és per poder reveure aquesta Illa i dins ella l'Alguer i els bons amics...»

A cent anys, Mestre Soldevila, i a reveure!

L'ORFEO CATALA, DE MEXIC, FA LLIURAMENT AL SENYOR MANUEL ALCANTARA DEL DIPLOMA DE SOCI DE MERIT

L'any 1964, l'Orfeó Català, de Mèxic, acordà nomenar Soci de Mèrit al senyor Manuel Alcàntara, en reconeixement per la seva tasca, tan lloable i eficient, com a Secretari del Patronat dels Jocs Florals de la Llengua Catalana.

No és pas necessari fer aci els elogis, ben merescuts per cert, del senyor Alcàntara. Les seves condicions de ciutadà exemplar al front del Patronat, són ampliament conegudes per tots els que han viscut o coneixen poc o molt les activitats dels organismes encarregats de la celebració, any darrera any, de la festa del Gai Saber.

Però, si volem destacar el fet simptomàtic de que, el senyor Alcàntara, gràcies a les seves dots personals, que ha posat sempre al servei de Catalunya, en la mesura de les seves possibilitats, que no han estat pas poques, és un dels pocs homes que, a l'exili, s'ha mantingut amic de tots. Ha tingut la virtut de no crear-se enemics, i això, a més de posar de manifest la seva alta formació moral, patriòtica i humana, li ha permès de portar a cap el màxim servei que, des de l'exili, hom pot prestar a la Pàtria sotmesa: la continuïtat en la celebració de la nostra màxima festa literària; la continuïtat en la celebració dels Jocs Florals de la Llengua Catalana.

Perquè ell n'ha estat l'ànima, l'aglutinant, l'organitzador entusiasta. Ell ha fet possible que la Gaia Festa, exiliada també des de l'any 1939, pogués passejar-se esplendorosa pel món de les lletres, de les arts i de la cultura, en tots aquells països on trobaren un dia acull catalans enyorats de la Pàtria i on fou rebuda i festejada amb els màxims honors per medis oficials i acadèmics.

Des d'aquestes pàgines el felicitem per la distinció otorgada, bo i desitjant i pregant-li que segueixi, sense defallences, en la meritòria tasca iniciada fa més de 25 anys, mentre arriba el dia en què la festa dels Jocs Florals de la Llengua Catalana pugui celebrar-se, amb la dignitat que ella es mereix, a Barcelona, a Catalunya.

I quan això sigui, en els primers Jocs Florals de la Llengua Catalana que es celebrin en terra catalana, un lloc d'honor haurà d'ésser reservat per al nostre estimat amic, retent-li, d'aquesta manera, el reconeixement del poble català, el reconeixement de Catalunya.

El lliurament del Diploma s'havia d'haver fet abans. Però el senyor Alcàntara no trobava mai el moment oportú per a l'acte íntim que per a tal distinció es reclamava.

Fixada la data, però, i malgrat la intimitat amb què demanà es fes el lliurament, una cinquantena d'amics es reuniren amb ell i la seva muller en el restaurant de l'Orfeó Català. Altres amics, que per raons diverses no pogueren assistir al sopar, feren constar la seva adhesió.

A la presidència, prengué seient, al costat del senyor Alcàntara, el Consell Directiu de l'Orfeó. El President, senyor Joan Rovira, oferí l'acte, amb breus i cordials paraules, i lliurà al senyor Alcàntara el Diploma de Soci de Mèrit i la insígnia corresponent. A la senyora Alcàntara, que s'assegué entre els assistents al sopar, li féu lliurament d'un bonic ram de clavells. Una forta ovació posà de relleu la simpatia dels assistents pel matrimoni Alcàntara.

Senyors Manuel Alcàntara,

Joan Rovira,

Sebastià Ortiz,

Jaume Barba,

Ramon Massana i Joan Potau.

ACTE COMMEMORATIU DE LA PROCLAMACIO DE LA REPUBLICA CATALANA

El dia 18 d'abril, a l'estatge de l'Orfeó Català, es celebrà l'acte ja tradicional de commemorar la proclamació de la República Catalana.

El sopar es veié força concorregut, malgrat que, entre els que el destí ha allunyat per sempre i els que per raons diverses s'han reintegrat a la nostra terra, cares que ens eren ja familiars en aquests patriòtics actes, no hi foren vistes.

Enguany el parlament anà a càrrec del senyor Joan Gilabert, que féu un xic d'història de la proclamació de la República Catalana fins als nostres dies, tot pensant en l'esdevenidor immediat. Fou molt aplaudit.

A la presidència, al costat del senyor Gilabert, veiérem els senyors Joan Rovira, President de l'Orfeó Català i Antoni M. Sbert, Delegat a Mèxic de la Presidència de la Generalitat de Catalunya.

LA BORSA DEL METGE CATALA A MÈXIC

Pel Dr. MARC-AURELI BOTEY

La Borsa del Metge Català, a Mèxic, és una Institució que arreplega a tots els metges catalans, o els fills de catalans, nascuts a Mèxic.

Fixeu-vos en les activitats que es dedica: culturals, socials, mutualistes; i, a més, de convivialitat i contacte amb els metges de Catalunya.

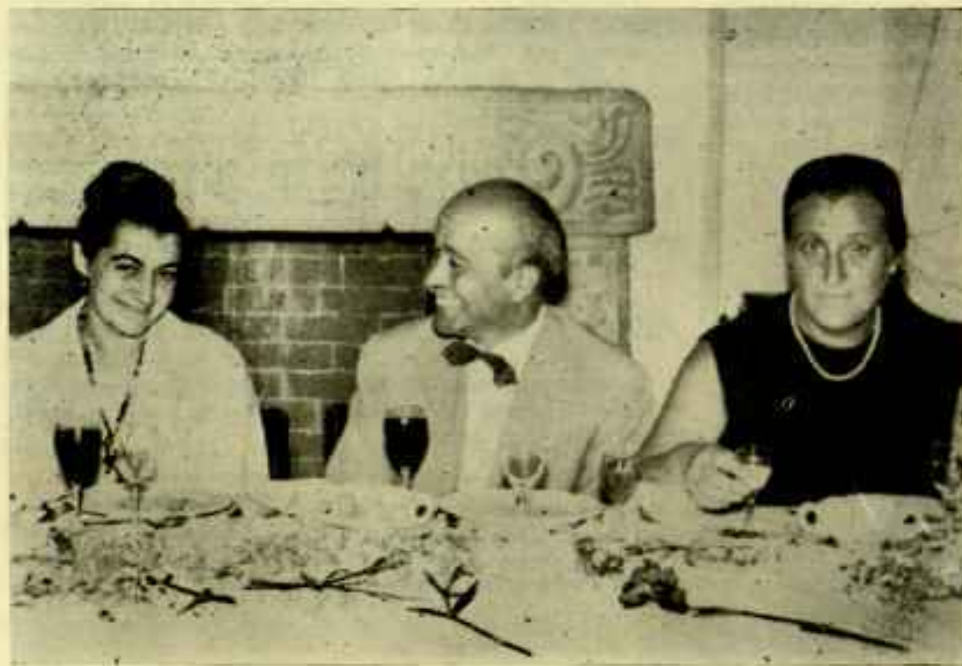
Sota la dinàmica presidència del Dr. Pelai Vilàr Canals s'organitzen, sovint, Actes de Germanor, com els que s'han fet últimament amb motiu de la seva recepció professional als col·legues doctors Joan Vives i Rocavert i Josep Parés i Mas.

Parlarem avui del darrer Acte de la Borsa. El sopar que, el dia nou de novembre, es celebrà al Restaurant de l'Orfeó Català, amb dos motius principals: Primer: com homenatge a la Dra. Joa-

quima Pagès d'Esclusa pel seu doctorat, assolit brillantment. Segon: l'estada a Mèxic, vingut de Barcelona, del Dr. Lluís Juanola i la seva esposa Senyora Montserrat Argemí de Juanola.

El sopar, molt simpàtic i alegre, va culminar amb l'oferiment fet als convidats d'Honor. Es va resaltar el mèrit de la carrera de la Dra. Pagès d'Esclusa i els seus estudis, particularment en el camp de la ginecologia. També es donà una cordial benvinguda al matrimoni Juanola; es feren patents els llaços professionals i sentimentals que ens uneixen a tots els metges catalans.

La festa va acabar amb reminiscències estudiantils dels dies històrics a la Facultat de Medicina de Barcelona, i es varen cantar (dirigides pel Dr. Juanola) cançons al·lusives a la vida de l'estudiant de Medicina d'aquelles èpoques. Els ulls de més d'un dels assistents varen omplir-se de llàgrimes en recordar temps, sempre presents, prenyats de melangia i d'enyorança de la nostra Pàtria llunyana: CATALUNYA.

*La Dra. Joaquina Pagès d'Esclusa,
el Dr. Lluís Juanola
i la senyora Montserrat
Argemí de Juanola.*

JOC FLORALS DE LA

ANY CVIII DE LLUR RESTAURACIÓ

Als poetes, prosadors i músics de Catalunya i de tots els territoris on la nostra llengua és parlada o coneguda, glòria i salut! Els VII MANTENEDORS DELS JOC FLORALS DE LA LLENGUA CATALANA, a fi d'assegurar la continuïtat dels Jocs Florals i per tal d'acomplir l'honrosa comanda que ens ha estat feta per la Comissió Organitzadora d'enguany, us invitem a participar a la GAIA FESTA que es celebrarà a Caracas, la qual, segons l'Estatut i bons costums establerts, es regirà pel següent:

CARTELL

El SEGON DIUMENGE DE SETEMBRE que s'escau ésser el dia Onze, Diada Nacional de Catalunya, es celebrarà la poètica festa, en la qual seran adjudicats, a les millors poesies presentades, els tres primers:

PREMIS DE POESIA

LA FLOR NATURAL, premi d'Honor i Cortesia, a la millor poesia que canti l'amor. Dotat amb MIL bolívares i una flor emblemàtica d'or.

L'ENGLANTINA D'OR, a la millor poesia de caràcter patriòtic, sobre tema històric o aspectes presents o futurs de Catalunya. Dotat amb SET-CENTS bolívares i una flor emblemàtica d'or.

LA VIOLA D'OR I ARGENT, a la millor poesia que enalteixi la fidelitat a valors espirituals. Dotat amb SET-CENTS bolívares i una flor emblemàtica d'or i argent.

Segons el bell costum d'antic establert, el poeta guanyador de la FLOR NATURAL en farà ofrena a la dama de la seva elecció, la qual, proclamada REINA DE LA FESTA, lliurarà els altres premis als guanyadors corresponents. **ACCESSITS A CADA UN DELS TRES PREMIS DE POESIA**, dotats amb CINQUANTA dòlars per les entitats catalanes del Brasil, Colòmbia, Perú, i Xile.

PREMIS DE PROSA

PREMI VÍCTOR CATALÀ, dotat amb CENT dòlars per les entitats catalanes de França, a la millor novel·la, recull de contes o de prosa narrativa.

PREMI POMPEU FABRA, dotat amb CENT dòlars pel Patronat dels Jocs Florals de la Llengua Catalana de Mèxic, al millor assaig literari.

PREMI AUGUST PI I SUNYER, dotat amb CINCENTS bolívares pel Centre Català de Caracas, al millor treball de divulgació científica.

PREMI IGNASI IGLESIAS, dotat amb CENT dòlars per les entitats catalanes de la República Argentina, a la millor obra teatral.

PREMI LLUIS COMPANYS, dotat amb CENT dòlars per l'Orfeó Català de Mèxic, al millor treball de caràcter històric.

PREMI JAUME SERRA HUNTER, dotat amb CENT dòlars per l'Institut Català de Cultura de Mèxic, al millor estudi relatiu a la cultura catalana.

PREMIS DE MÚSICA

PREMI PAU CASALS, dotat amb CENT dòlars pel Centre Català de Guadalajara de Mèxic, al millor treball sobre música, cançons o danses catalanes.

PREMI JOAN GOLS, dotat amb TRES-CENTS CINQUANTA bolívares per la Coral del Centre Català de Caracas, a la millor composició musical.

PREMIS EXTRAORDINARIS

PREMI ECONOMIA CATALANA, dotat amb DOS-CENTS dòlars pel senyor Antoni de Cabestany i Puig, al millor treball sobre les possibilitats econòmiques dels Països Catalans en règim d'independència política.

PREMI "ENTRE TOTS HO FAREM TOT", dotat amb CENT SEIXANTA dòlars pels senyors Josep i Jeroni Bertran i Cusiné de Mèxic, al millor estudi sobre la vida econòmica o jurídica de Catalunya. Un exemplar del treball haurà de lliurar-se als donadors del premi, els quals es reserven el dret de publicar-lo.

PREMI MANUEL SERRA I MORET, dotat amb CINCENTS bolívares, pel Moviment Socialista de Catalunya de Caracas, al millor treball sobre les lluites socials a Catalunya.

PREMI JAUME COMTE, dotat amb CINCENTS bolívares, pel "Moviment d'Alliberament Nacional de Catalunya", al millor estudi relatiu al renaixement nacional.

PREMI JACINT VERDAGUER, dotat amb CENT dòlars pels catalans de Montevideo i pel Consell Nacional Català de Mèxic, al millor escrit sobre la Renaixença catalana.

PREMI PLANCÓ, dotat amb CENT dòlars per la Casa Nostra de Zuric, al millor estudi sobre l'emigració dels Països Catalans.

PREMI SALVADOR VIVES I CASAJOANA, dotat amb SIS MIL pessetes per Rafael Tasis a la memòria del psiquiatre català, al millor assaig de bibliografia de l'obra literària i científica publicada en català a l'exili, de 1939 fins avui.

PREMIS TERRITORIALS

PREMI PAU VILA, dotat amb CINCENTS bolívares pel Patronat de Cultura "Terra Ferma" del Centre Ca-

LLENGUA CATALANA

CIO, CARACAS, VENEZUELA - 1966

talà de Caracas, al millor treball sobre las relaciones dels catalans amb Venèçuela.

PREMI ILLES BALEARS, dotat amb CINC-CENTS bolívares pel senyor Bernat Jofre de Caracas, al millor escrit, en prosa o vers, relatiu a les Illes Balears.

PREMI PAÍS VALENCIA, dotat amb CENT dòlars pel Patronat dels Jocs Florals de la Llengua Catalana de Mèxic, al millor treball, en prosa o vers, amb preferència d'autor valencià, relacionat amb les terres valencianes.

PREMI ROSSELLO, dotat amb CINC-CENTS bolívares pel senyor Josep Puig de Caracas, al millor escrit, en prosa o vers, sobre un tema rossellonès.

PREMI ANDORRA, dotat amb CENT dòlars pels catalans d'Andorra, al millor treball sobre aquest Principat.

PREMI BARCELONETA, dotat amb CENT dòlars pel Centre d'Estudis Algueresos, d'Alguer, al millor estudi sobre un tema històric o sociològic sobre els pobles mediterranis occidentals.

PREMI JOAN PAIS, dotat amb CINQUANTA dòlars pel Centre d'Estudis Algueresos, d'Alguer, al millor treball escrit en parla algueresa.

PREMI JOSEP FORNELL, dotat amb DOS-CENTS CINQUANTA bolívares per la família Guix de Caracas, al millor treball en vers que canti les bel·leses de la ciutat de Berga.

PREMI DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, dotat per aquesta Institució amb un lot dels llibres que ha editat, a un treball de tema lliure en prosa o en vers.

PREMIS D'INICIACIÓ LITERÀRIA I MUSICAL

Els autors han d'ésser menors de vint-i-un anys i els treballs en prosa que optin a aquests premis poden tenir una extensió mínima de tres pàgines, format carta.

PREMI DE POESIA, dotat amb DOS-CENTS CINQUANTA bolívares per la "Joventut del Centre Català" de Caracas, al millor vers tema lliure.

Amb UN ACCESSIT, dotat amb CENT CINQUANTA bolívares per la mateixa Secció del Centre Català de Caracas.

PREMI DE PROSA, dotat amb CINQUANTA dòlars per l'Institut Català de Cultura de Mèxic, a la millor prosa tema lliure.

Amb UN ACCESSIT, dotat amb TRENTA dòlars pel mateix Institut Català de Cultura de Mèxic.

PREMI DE MÚSICA, dotat amb DOS-CENTS CINQUANTA bolívares per la "Secció Femenina del Centre Català" de Caracas, a la millor composició musical.

Amb UN ACCESSIT, dotat amb CENT CINQUANTA bolívares per la mateixa Secció del Centre Català de Caracas.

PREMI TERRITORIAL, dotat amb CINQUANTA dòlars per catalans de la ciutat de Mèxic, al millor escrit sobre una comarca dels Països de Llengua catalana.

Amb UN ACCESSIT, dotat amb TRENTA dòlars pels mateixos catalans de la ciutat de Mèxic.

OBSERVACIONS

D'acord amb l'Estatut dels Jocs Florals, els Mantenedors podran otorgar els accessits i les mencions honorífiques que considerin de justícia. Els premis són indivisibles.

Tots els treballs han d'ésser rigorosament originals, inèdits i escrits en català.

Es presentaran en lletra clara i llegidora, i de preferència escrits a màquina, amb un mínim de dos exemplars, sense signatura, amb un lema i acompanyats d'un plec clos que contingui el nom i l'adreça de l'autor i porti damunt el sobre només escrits el títol i el lema de la composició.

S'han de trametre a nom de la Secretària del Consistori dels Jocs Florals, senyora Maria Gispert, al "Apartado del Este No. 4845" o al "Centre Català, final de la 3ª Av. de Los Palos Grandes", Caracas (Veneçuela).

El termini d'admissió és el 31 de juliol i per als treballs que es rebin de l'exterior la data que figuri en el segellat de Correus no podrà ser posterior a l'esmentat termini.

Els autors poden indicar en l'original el premi a què optin preferentment. Per als premis d'iniciació literària i musical és imprescindible aquesta indicació.

Per al lliurament dels premis no serà vàlid altre nom que el que es trobi en el plec clos al qual s'ha fet referència anteriorment, en obrir-lo en l'acte de la Festa.

Els concursants poden delegar la representació tot fent-ho constar en el plec clos.

El Consistori es reserva per un any, a partir del dia de la celebració de la Festa, el dret de publicació de les obres premiades.

Fou dictat el present Cartell, a la Ciutat de Caracas, Capital de Veneçuela, el dia 28 de febrer de 1966, pels VII Mantenedors.

CARLES PI I SUNYER, President
(MESTRE EN GAI SABER)

ROSSEND CARRASCO I FORMIGUERA

BARTOMEU OLIVER

ANTONI MOLES I CAUBET

MARC-AURELI VILA

EMILI GRANIER-BARRERA

MARIA GISPERT de FILELLA, Secretària

Per manca d'espai en el número anterior, publiquem avui les poesies ORACIO i EL MIRADOR de Salvador Perarnau i Josep Maria Murià, respectivament, guanyadores dels premis «Viola d'Or i Argent» i «Ossa Menor» en els Jocs Florals celebrats l'any passat a París.

Salvador Perarnau no pogué assistir a la festa. La seva poesia fou llegida pel guanyador del Premi Jaume Serra Hunter, el poeta i editor barceloní Miquel Arimany i Coma. La lectura fou rebuda amb grans aplaudiments. Salvador Perarnau, guanyador d'una Englantina (1929) i d'una Flor Natural (1935) fou proclamat Mestre en Gai Saber.

Viola d'Or i Argent

Lema: Veieu, Senyor, com us he anat buscant.

ORACIO

*Vós que no sé on sou i us veig en tot:
en el riure de tota cosa bella,
en la rosa que riu al cap del brot
i en la més alta i més clara estrella.*

*En la cuca de llum vora el camí
i en l'olor fresca de la sajolida
i us sento dintre mi
que em donen forces per a seguir la vida.*

*Vós que més d'una volta us he negat,
quan més intensament potser us buscava.
La meua negació no era pecat.
Ho sé per aquell neguit que em torturava
perquè us volia trobar "no sé com",
potser "corporalment" de cara a cara,
potser "sense cap nom",
només amb el joís semblant de "Pare",
i us he cridat i no he tingut resposta
i, l'home és atrevit i us vol sentir
perquè us necessita per pujar la costa,
perquè fa por la costa sense fi.*

*Fa una mica de por cada revolt,
fa por les ombres dels bacs en la ruta,
fa por anar sol
en sentir la remor més diminuta.
I hom, no sap com, i s'adona que prega
sense ni un mot, endins, endins...
una oració que sembla que gemega
l'ombra dels camins.*

*I jo diria
que Sant Francesc d'Assís
quan deia "germà llop" també sentia
aquesta por que fa sentir indecis.
Però, tant se val. M'he sentit sempre humà
i adhuc he estat valent dintre ma petitesa,
perquè en el fons del més enllà
sempre he vist bellugar una llàntia encesa,
i he estat sempre sincer, de bona fe,
i he posat l'ànima en la meua paraula,
i l'he abrindada amb el meu ale
i he compartit el goig i el pa damunt la taula.*

*I he suportat angoixes i entrecanys
i males arts que els homes necessiten
i he vist barallar de negres i blancs,
car les colors encara ens delimiten.*

*Però, cada dia hom se sent més jerauc
i el camí és més estret i hom tamballeja,
Potser és el pes de tants pecats que duc,
ent... tot el que és Bell m'ha fet enveja.*

*Però, si el fons del Bell sou Vós,
era el desig de Vós que jo sentia
i, si en el fons de Vós, el Bell no hi fos,
en fons de Vós i del Bell què seria?...*

*Misteri impenetrable de la vida,
d'aquesta vida que és un llarg camí
per on a cada pas un hom en crida
amb un nom que ningú no sap el que vol dir.*

*I miro, i veig que a l'entorn meu tot passa,
tot mor, tot es consum, tot va a la fi
i gairebé no poso alçar la passa
en veure el poc que em resta de camí.
Tinc por que l'últim tros sigui el més llarg
i el més difícil de la meua vida;
si contra el dolç hi ha l'agre l'aspre i l'amarg,
la vida és, tanmateix, ben mal partida.*

*Sembla, però, que això no és per tothom;
hi ha qui té la vida tota mel,
que del mínim neguit no en sap el nom
i encara espera la glòria del cel.*

*Jo no sé pas, Senyor, si això és pecat,
però quan veig fronts entrets i esquistats
—algun d'ells coronat—
i amb pa per una eternitat,
no crec que sigueu Vós qui l'ha distribuït.*

*Veieu, Senyor, com us he anat buscant?
A dintre meu bé prou que us hi sabia
com una font que, quant finia el cant
en un nou doll el cant em revenia.*

*I ara us voldria demanar quelcom,
però em trobo amb les pregàries rovellades.
Millor! Així no ho faré com tothom.
Us han pregat "com tothom" tantes vegades!*

*Ja sé, Senyor, que ha de venir la mort
i he de deixar per sempre més les coses.
Torneu a oblidar aquest record
i feu-me joiet.*

*Feu que en mi hi hagi tremolor de roses
en l'hora santa de l'amor. I si
voleu donar-me benaventurança
pel poquet que us he sabut servir,
deixeu que resti sempre més aquí
que el món no em cansa.*

*M'heu fet conscient de tota cosa bella,
m'heu dat amor fins a defalliment;
sóc "benajat" de tanta meravella
que es mou davant mos ulls a tot moment.
Deixeu-me-la fruir eternament!*

*Si tingés dolor, fins el dolor em plau.
Estimo el món amb cinc sentits carnals
i en tot hi trobo un benestar suau.
Oh, si jo fos immortal entee els mortals!*

*Feu, oh Senyor, que el meu desig fulgui
i que no pensi mai en més enllà.
I quan mon cos apesarat s'aturi,
un nou camí torneu-li assenyalar.*

*Oh, si la fi fos el començament
del viure en aquest món eternament!*

Premi Ossa Menor

Lema: "Sí".

EL MIRADOR

*Davant la pàtria estesa al llarg de la mirada,
ençoro d'apitjar,*

*amb goig de deslliurança per l'agullosa alçada
on viu la dolça fada*

*de dits miraculosos que es tornen flor de neu,
on tot l'orgull de l'àguila abastes amb la mà
i on sents com si per dintre se t'engendrès un déu.*

*A dalt, on senyoregen amb força que ens mestreja
el torb i el llamp rebels!*

*A dalt, on s'ens emporta l'agosarada enveja
d'agabellar lesombres immenses dels estels;
des d'on guaitant l'orient
es veu blau d'avoranç, sospir de la mar nostra
per proes d'antigor.*

*Lavors és quan es sent
tot el foc de la raça finestrejar pel rostre
altívol i fornit d'eterna afirmació.*

*De gent d'una creuda s'albira la mortalla
i et fibla per les venes delit de Pere el Gran.
A dalt tot s'emboïlla
d'indòmita energia que no tasta minvant.*

*A dalt del cim agrest del nostre Pirineu,
on l'ànima és completa,
no ho sembla que la pàtria s'hagi tornat estreta
perquè no hi cap la veu.
Allà no hi posen pen
aquelles ombres negres, tricornis incivils,
que fins en terres pròpies immolen el poeta
que els canta cants hostils.*

*Estances enlairaades que tanquen en sagrari
el cor d'aquesta pàtria que el seu batec manté!
No poden arribar-hi
ullals de la llopada ni mans de destraler
ni llengües negatives
que porten tot el fel que puja a les genives
del que no pot desfer.*

*Al cim és on sorgeixen les fonts, que no s'esgoten,
de forces agressives*

*que cada dia arriben al pit de l'insurgent.
D'allà es veu com rebroten
els camps sembrats de sal pels braços de ponent;
als cosos flagellats es veuen les ferides
que es clouen poc o poc;*

*es veu alçar consciències que jeien adormides,
i a les llars apagades es veu reprendre el foc.
Enllà de les distàncies el pensament s'amuny
i encara més ençoro, amb llàgrimes sangoses
i el cor tancat al puny,*

*de la pàtria llunyana alçada agullosa,
car tot el que s'estima s'exalta més, de lluny.
Però el cor se'm redreça i em faig un mirador
sentat a dalt d'un cim de dintre el desig meu
i el vull creure millor
que aquell de l'enyorança, d'on creix la flor de neu.*

GERMANDAT CATALANA

Degut a què fa algun temps que no hem informat als nostres socis de la tasca altruista d'aquesta Secció, ens cal assabentar que segueix actuant com sempre.

En el darrer Nadal, s'efectuà una visita als catalans, valencians i mallorquins internats al Sanatori Espanyol, i es repartiren paquets de turrons, neules, tabac, dolços, etc., a tots els indigents peninsulars de l'esmentat Centre benèfic, i es feren alguns modestos donatius en efectiu.

La Comissió que aquest any tingué cura de repartir els presents, no fou pas massa nombrosa. Entre l'element masculí, hi havia els senyors Francesc Salvat, Joan Potau i Joan Ursul. Entre les noies, les senyoretes Mariona Tarragona, Isabel Cercós i Alexandra Gabriel.

La visita fou el dijous abans de Nadal i degut a què era un dia de treball, molts dels que en altres anys hi anaven, aquest any no pogueren fer-ho. És de doldre, perquè sempre fa més bonic que, en una missió d'aquest caire, hi hagi força cares conegudes i familiaritzades en la tasca que voluntàriament hom s'imposa.

Els malalts, i sobretot els vellets i velletes assilades, estaven molt contents en veure's visitats amb motiu de la Diada Nadalena, i més d'un remercià la visita amb les llàgrimes als ulls.

Darrerament la Germandat ha hagut d'atendre moltes incidències. Afortunadament, per obra i gràcia de la continuïtat en el pagament de les quotes dels socis i amb els donatius extraordinaris de Lluís Bota, germanes Ramon, Dalmau Costa, Ignasi Ribera, J. Figueres, Sebastià Ortiz, Rosend Cabré, Andreu Bustamante, Joaquim Segarra, Antoni Ollé i Josep Mellado, hom ha pogut complaure totes les sol·licituds sense excepció.

ESCOLTEU

de dilluns a dissabte, a dos quarts de nou
del vespre

L'HORA CATALANA

que dirigeix

MARIA DOLORS BARGALLÓ

K.E.S.I.M 1470 kilocicles

PASTISSERIA SUISSA

(Joume Bassegoda)

Plaça del Parc Espanya, 7.
Mèxic, D. F.

11-05-95

ESPECIALITATS CATALANES — PASTISSOS — ENTRETE-
NIMENTS — PASTES DE TE — TRUFES GELADES — PASTIS-
SOS GELATS — MINIATURES SALADES I DOLCES — SERVEI

A DOMICILI

ORFEO CATALA 17

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

Lliurament del Premi "Pau Casals"

Com cada any, les Juventudes Musicales de México, sota la direcció del Mestre Luis Sandi, oportunament convocà el concurs «PAU CASALS.» Aquest any, diferentment dels anys anteriors, la convocatòria fou per a compositors.

Resultà guanyador el jove Antonio Cortés Arauz, amb una Suite Infantil que titulà *Niños para Adultos*.

El lliurament del premi, creat i dotat per l'Orfeó Català de Mèxic des de fa més de dotze anys, es celebrà a l'estatge social de l'Orfeó. Presidiren l'acte els senyors Joan Rovira, President de l'Orfeó, i el Mestre Luis Sandi, Director de les Juventudes Musicales de México.

El senyor Rovira, després d'unes paraules d'elogi i d'encoratjament per al jove compositor, li feu lliurament del premi en un sobre tancat. Tot seguit, el senyor Mario Bautista executà al piano, de manera magistral, l'obra premiada.

Cloqué l'acte el Mestre Lluís Sandi, amb paraules d'encoratjament també per al senyor Cortés Arauz. Donà les gràcies a l'Orfeó per la seva generosa cooperació en el curs dels darrers dotze anys —sota el nom del Gran Pau Casals— en la tasca de les Juventudes Musicales de México de cercar i descobrir nous valors musicals i encoratjar-los en la seva vocació, i feu constar que més

d'un dels guanyadors dels concursos anteriors per a violoncel i violí, han resultat veritables promeses amb perspectives força esperançadores en el medi musical. Acabà demanant a l'Orfeó que segueixi impartint aquesta cooperació, que diu tant en favor dels catalans de Mèxic, siguin quins siguin els que, d'ara en endavant es trobin en la Direcció de les Juventudes Musicales de México.

El mateix el senyor Rovira que el Mestre Sandi, així com els joves Cortés Arauz i Mario Bautista, foren llargament ovacionats pel nombros públic, mexicà i català, que emplenava la sala.

Després de l'acte, en el restaurant de l'Orfeó, el Consell Directiu de la Casa, dedicà un sopar d'homenatge al Mestre Sandi per la seva tasca tan meritòria portada a terme, en el curs de la seva vida, en pro de la cultura musical mexicana.

L'acte fou en la més completa intimitat. Amb tot, prengueren seient a la presidència, al costat del Mestre Sandi, el senyor Joan Rovira, President de l'Orfeó, la senyoreta Maria Teresa Mariscal, Secretària de les Juventudes Musicales de México, i els ciutadans mexicans, amics del Mestre Sandi i de l'Orfeó, compositor senyor Salvador Contreras, el crític musical senyor Alejandro Reyes i el senyor Carlos Angeles, Jefe de la Secció de Música Escolar en los estados del Departamento de Música del INBA.

D'esquerra a dreta: Carlos Angeles, Joan Rovira, Mestre Luis Sandi, senyoreta Maria Teresa Mariscal, Salvador Contreras i, al seu costat, Alejandro Reyes.

Vetllada musical dedicada a l'Òpera CANIGÓ

D'acord amb el programa d'actes planejat per la seva Junta Directiva la massa Coral presentà en l'estatge de l'Orfeo una vetllada musical dedicada a l'Òpera Canigó, la gran epopeia de Mossèn Cinto, adaptada a l'escena per Josep Carner i amb música del Pare Massana.

Fou una audició, en cinta magnetofònica, dels més brillants fragments de l'obra de Jacint Verdaguer. L'obra, al ser gravada, fou interpretada per l'orquestra i els artistes del Gran Teatre del Liceu de Barcelona, entre ells, Manuel Ausenci, Luis Corbella, Lina Richarte, Bartomeu Bardagi.

La presentació anà a càrrec del Director de la Massa Coral, senyor Josep Montfort. El guiatge fou confiat al senyor Manuel Alcàntara. De la realització tècnica en tingué cura el senyor Andreu Bustamante.

A dos quarts de nou de la vetlla, la sala de conferències de l'Orfeo es veia plena de cares conegudes.

A la presidència prengueren seient els senyors Joan Rovira, President de l'Orfeo Català; Joan Potau, President de la Massa Coral; Manuel Alcàntara i Josep Montfort.

El President de l'Orfeo inicià la vetllada amb unes paraules al·lusives a Canigó, l'òpera que només ha estat autoritzada a ser representada, a Barcelona, en tres ocasions. Felicità la Massa Coral per haver organitzat aquest acte, fent possible el donar a conèixer al públic de l'Orfeo l'òpera de Mossèn Cinto i del Pare Massana, posant de relleu una vegada més l'interès de la SECCIÓ en difondre els valors artístics de la nostra terra i dels quals n'estem tan orgullosos.

Seguidament féu ús de la paraula el senyor Manuel Alcàntara. Digué, entre altre coses interessants, el següent:

El dia 7 de maig de l'any 1865 —enguany s'ha complert un segle—, en el Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona se celebraven els Jocs Florals que s'havien restaurat feia sis anys. El Secretari llegia el Veredict: «Accésit a l'Englantina» i, obrint la plica, proclamà un nom sense ressò. Aparegué a recollir el premi un minyó vestit humilment amb gec i amb barretina musca a la mà: Jacint Verdaguer, de Folgaroles, estudiant al Seminari de Vic.

Al cap d'uns quants anys, amb *Canigó* i *L'Atlàntida*, apart d'una producció fecundíssima, aquell "modest" poeta, que el poble de Catalunya ja coneixia amb el nom de Mossèn Cinto, havia reincorporat les Lletres Catalanes —sota caliu des dels temps dels nostres clàssics— a la literatura universal.

Amb l'òpera del Mestre Antoni Massana, que anem a escoltar, no és la primera vegada que el poema *Canigó* ha estat portat a l'escena. A primers de segle i en forma de drama èpic, amb il·lustracions musicals del Mestre Jaume Pahissa, avui exiliat d'honor a l'Argentina, *Canigó* fou presentat, en funcions memorables, a les Arenes de Barcelona. El decorat era magnífic. La meitat de la plaça fou convertida en escenari, representant l'ermita de San Mar-

ti i els cims del Canigó es una escenografia dels grans mestres Vilumara i Moragas i Alarima, que ultrapassava en alçada l'estructura de les Arenes.

Fou necessària una adaptació del text. El poema de Verdaguer requereix llargues hores només de lectura. L'adaptador fou un príncep de les nostres lletres, admirador, i devot de Verdaguer, respectuós de la seva obra, Josep Carner, el poeta que ha donat a la llengua catalana, riquesa, tonalitats i reflexes de diamant ben tallat.

Entorn d'aquesta pedra preciosa —l'adaptació és, per si sola, una obra literària—, el Mestre Antoni Massana hi ha construït una montura elegant, sobria i majestuosa.

Ara, el mestre Montfort us en parlarà.

Parlament del Mestre Josep Montfort:

Fa temps l'amic Alcàntara m'invità a casa seva per tal d'escoltar la música d'aquesta òpera d'Antoni Massana, *Canigó*. Per a comentar-la, ens hem citat aquesta nit. Després d'oïr-ne la gravació sencera, en el curs d'una llarga i agradable conversa, exposà la idea de reunir-nos acl, a l'Orfeo, i fer-ne conèixer els fragments que ens semblessin més rellevants. Vaig trobar-ho interessant de debò i adient a les tasques que la Massa Coral té per finalitat portar a terme. És interessant en l'aspecte patriòtic, per tractar-se d'una llegenda de l'època en la qual la nostra pàtria s'anava formant com a nació sobirana, i artísticament per la qualitat indiscutible del poeta que concebi tan formós poema, de qui l'adaptà a l'escena i del compositor que hi posà la música.

El poema, Alcàntara ja us ho ha dit, és de Mossèn Jacint Verdaguer, l'immortal poeta de Catalunya; l'adaptació de Josep Carner, un altre colós de les nostres lletres; i la música del Pare Massana, músic que potser no és gaire conegut de molta de vosaltres; però, sense cap mena de dubte, un valor important i positiu en el moviment artístic del nostre poble.

Alcàntara insinuà llavors que pensava en mi per tal de parlar de la part musical, obra, autor i intèrprets. He de confessar-vos que la idea continuà semblant-me excel·lent: el caire que prenia, m'averà un bon xic, tant, que vaig deixar que els dies s'escolessin sense ni tan sols dir: aquesta ànima és meua.

Dissortadament, el senyor Alcàntara, que té molt bona memòria, ho ha tornat a remoure tot i ací em ténia —de cura, i no d'esquena, com acostumo fer-ho, encara que no per descortesia— fent mans i mànegues per tal de quedar decorosament en una feina en la qual no hi tinc cap experiència. Sé, i us en demano perdó, que els perjudicats sereu vosaltres. No és pas que jo no en sia d'enraonador, molt al contrari, prou que ho sabeu, però, ara, si gosés, us diria de tot cor: no puc dir-vos-ho cantant?

Crec que ja n'hi ha prou de preàmbuls i explicacions que no vénen a to amb el perquè de la nostra reunió, i començaré fent-vos una breu biografia del Pare Antoni Massana, al qual vaig tenir ocasió d'escoltar algunes de les seves composicions, amb motiu d'uns concerts de música clàssica i religiosa que es donaren en el Santuari de Nostra Senyora de Pompeia, de Barcelona, i que foren dirigits pel mestre Antoni Català, destacat compositor i mestre de Conjunt vocal de l'Escola Municipal de Música i autor de *Cirerer Florit*, cançó que ha estat cantada per la nostra Massa Coral. Poc podia pensar llavors que, anys després, i a Mèxic, hauria de parlar del Pare Massana. Si ho arribo a saber, ara podria fer-vos una explicació exhaustiva de la seva personalitat.

Antoni Massana nasqué a Barcelona l'any 1890. Començà estudiar música ben jove, essent els seus mestres,

Enric Granados i Frank Marshall de piano, i Taltabull i Enric Morera d'harmonia i composició. Quan, als vint anys, ingressà a la Companyia de Jesús, ja havia creat un bon nombre d'obres, en les quals donà mostres d'un innegable talent musical i d'una creixent i prometedora vocació per a la composició. Més endavant, persistint en millorar la seva carrera musical, sobretot en el pla religiós, es traslladà a Roma on, en la «Scuola Superiore di Musica Sacra», es diplomà excel·lentment amb els mestres Casimiri i Dagüino.

L'obra del Pare Massana és abundant, i aquesta petita biografia es faria massa llarga si tractés de nomenar totes les seves composicions. Nomenaré solament les que crec més rellevants: infinitat de *lieders* amb acompanyament de piano, preludis per a piano sol, quintet de corda i piano, Suite per a orquestra de Cambra, Scherzo i Elegia a Debussy, ambdues per a orquestra, Fantasia Simfònica, Simfonia en Do, concert per a piano i orquestra i Concert per a violoncel i orquestra, les òperes *Nureddin* sobre un poema de Costa i Llovera i estrenat a Palma de Mallorca, amb motiu del XXVè. aniversari de la mort del gran poeta mallorquí, *El paradís perdut* i *Canigó* (Liceu, 1953), els oratoris, *Miles Christi*, estrenat al Palau de la Música Catalana, *La Creació* al Liceu *Ignas flagans choritatis*, *Xavier i Montserrat*, amb el qual obtingué el prestigiós Premi Patxot, cantates, música religiosa, etc.

Canigó, tema de la reunió d'avui, òpera en la qual Antoni Massana tornà a donar excel·lent mostra del seu alt valor creador, és una obra moderna en la seva concepció, escalent, sense exabruptes, ben construïda i d'un esperit d'accentuada catalanitat. La música de Massana respira gairebé sempre el segell de la terra que el veié néixer i de la qual n'ha estat sempre fidel devot. Tota la partitura està impregnada de sentors mediterrànies i d'aires del Pirineu. Podríem dir que recorda als trobadors de l'edat mitjana, aquella cantaires de la Provença i del Llenguadoc, dels primers anys de la nostra història, que, amb els seus versets, rústecs si ho volem i toscament melodiats, féren notícia i comentari arreu del nostre país.

Els personatges diuen, més que no pas canten, el seu paper i és l'orquestra la que majestàticament modula i viu els sentiments del poema que ha donat forma i raó a l'argument. No és, doncs, una òpera del tipus que podríem dir-ne clàssic italià, impregnada de «bel canto», al qual el nostre músic no hi és afecte. Valent-se de l'orquestra, amb temes tantost tristos o ardits, ara angoixosos, adés, romàntic. Massana dona a tota la seva partitura un aire de casa nostra encertat i just, emprant uns mètodes enlairats tot-hora, que, sense voler entrar en comparacions i solament com a referència, hom podria nomenar Wagnerians. Naturalment que s'hi entrellacen i matisen les dues bellíssimes cançons populars de la nostra terra, *Muntanyes de Canigó* i *Muntanyes regalades*. No hi podien pas manca, ja que és Canigó el bressol de la nostra Pàtria, el lloc on es desenrotlla el drama de Jacint Verdaguer.

Els fragments que hem escollit, com podeu constatar en els facicles que se us han repartit, són: Del primer acte, la dansa; la part central del segon acte, l'encantament, on vola la melodia de *Muntanyes regalades*, i del tercer acte, preludi, un dels trossos més ben trobats i sentits de l'òpera, on s'hi l'angoixa que plana en l'ambient per la mort de Gentil i on va prenent grandiositat el tema de les *Muntanyes de Canigó*, desolació i desvari de Griselda i el final amb l'exaltació de la Muntanya.

Els intèrprets que estrenaren l'obra al teatre, no són, els mateixos que canten en el disc. Només ben coneguts a casa nostra estigueren en el Liceu escoliant aplaudiments nodrits puix que la seva labor fou excel·lent.

En destacarem dos, Manuel Ausensi i Lluís Corbella. Manuel Ausensi és prou conegut de nosaltres i el seu nom artístic és universal. Les seves actuacions a Belles Arts i el recital que fa uns anys tingué la gentilesa d'oferir-nos, han fet que l'hàgim escoltat amb plaer. Lluís Corbella, el baix que interpreta Tallaferró en el Liceu, és un bon amic meu i les seves actuacions en el nostre teatre de l'òpera són sempre meritíssimes.

Del disc, ens limitarem només a remarcar els cantaires als quals escoltarem en la gravació d'avui.

Griselda, és Lina Richarte; Flordeneu, és Anna Ricci; Gentil, és Bartomeu Bardagi; l'Escuder, Josep Simorra; Fada 1ª, Mirna Lacambra; Fada 2ª, Francesca Callao, i el Pastor, Didac Monjo.

Lina Richarte i Bartomeu Bardagi, són vells amics i moltes vegades hem col·laborat junts en diferents actes artístics. Tots dos em porten records agradables. Lina, a través de moltes actuacions, on ella hi prengué part, i jo també, formant part del Quartet Vocal Orpheus, Lina és una exquisita cantatriu que de fa molts anys forma part de l'elenc artístic del nostre teatre d'òpera. Obtingué un merescut renom per la seva rellevant actuació, al Liceu precisament, en ORFEO de Gluck. Hi tingué, un èxit marcadíssim amb elogi unànime de premsa i públic. A Bardagi a la família Bardagi per dir-ho millor, els conec d'un munt d'anys, de tota la vida. Recordo que, quan Bartomeu encara era un infant, a l'Orfeó Gracienc, on ambdós cantàvem, entre amics li oferíem cèntims i ell ens cantava l'Adieu a la Vida, de Tosca. Era un cas precoc d'entusiasme per al cant i, per sort, ha estat agradablement correspost. Dic per sort, perquè no n'hi ha prou en voler cantar, cal reunir un mínim de facultats, i Bardagi les té de bo de bo. Recordo d'ell, i ho he comentat de vegades ací a l'Orfeó entre amics, quan, als primers temps de prendre part en papers petits al Liceu, en preguntar-li: «Què hi fas al Liceu?», responia: «Ara faig paperets, però aviat faré serpentine». Bardagi tingué una actuació destacadíssima al nostre teatre de l'òpera amb el paper de vailet de l'hostal en *El giravolt de maig*, de Toldrà, per l'any 1945 o 46. Baixet d'estatura, fins i tot físicament estava en caràcter.

Amics, ting por de veritat, de fer-me pesat amb la meua xerrameca. Començo a notar que l'hàbit d'enraonar m'agafa pel coll i, com que no ho vull ser de pesat m'escapoleixo. Ara sentirem els fragments de *Canigó* que hem escollit i que ha gravat l'amic Bustamante per a aquest acte. Tinc l'esperança de no haver estat massa pesat. De totes maneres, ja us ho he advertit que els perjudicats serieu vosaltres. Gràcies per haver-me escoltat. Moltes gràcies.

Acahat el parlament del senyor Montfort, començà la part musical.

El senyor Alcàntara, per tal de situar els oients donà lectura a la part corresponent de l'opuscle que es repartí entre els assistents, descrivint el lloc, l'escena, el temps, l'acció, i, tot seguit, la música gravada. I, així el primer, el segon i el tercer acte.

El silenci era impressionant, i tothom escoltava amb devoció religiosa, primer, les paraules del senyor Alcàntara, després, les notes armonioses del Pare Massana entonades per Ausensi, Lina Richarte, Anna Ricci, Bardagi, Josep Simorra, Mirna Lacambra, Francesca Callao i Didac Monjo amb la poesia de Mossèn Cinto, adaptada per Josep Carner.

Una vetllada deliciosa i reeixida, inoblidable, com ho confirmà la forta ovació amb què fou closa i els comentaris de tots els presents.

Uns mesos després, l'audició de l'òpera *Canigó*, tal com es presentà a l'Orfeó Català, fou presentada a Pue-

bla, complaent els desigs de molts catalans residents a aquella capital.

SOPAR A LA FAMILIA LORENTE

Per tal d'acomiar Agustí Lorente, la seva muller Carme Salvat de Lorente i fills Elionor, Nària i Ignasi, la Massa Coral els dedicà un sopar en el restaurant de l'Orfeo.

La família Lorente se'n va a Barcelona per a residir-hi i com que tots, grans i petits, han estat sempre elements actius de la Massa Coral, aquesta volgué testimoniar-los, de manera palesa, la seva estimació tot desitjant-los bon viatge i bona estada a la nostra terra.

Assistiren al sopar, i abraçaren després a la família Lorente, el matrimoni Ramon Peypoch, Jordi Salvat i Montserrat Chalamanch, els novells esposos Narcís Parés i Heidi Burgués de Parés, les senyoretes Joaquina Sabaté i Maria Villalobos, la família Montfort, les germanes Adela i Herminia Ramón, el matrimoni Josep Maria Francès, els senyors Pau Ruiz, Gabriel Ventosa, Antoni Ollé i Ramon Palazon, la senyoreta Magda Úrsul i el seu germà Joan, el senyor Francesc Salvat i la senyora Salvat, els esposos Josep Ribera i els senyors Ignasi Ribera, Joan Potau i Joan Rovira.

El President de la Massa Coral, senyor Joan Potau, amb breus, però sentides paraules que no pogueren pas dissimular la seva emoció els oferí el sopar. El President de l'Orfeo, senyor Joan Rovira, amb paraules plenes d'emoció també, els desitjà un bon viatge després de fer una breu evocació del pas de la família Lorente en la vida de l'Orfeo. Un i altre foren molt aplaudits.

LES CAMELLES

Aquest any, les CAMELLES resultaren molt animades. Els caramellaires foren rebuts a les llars nostres estimats amics i consocios senyor Joan Domingo Alemany i senyoretes Adela i Herminia Ramon amb la cordialitat d'uns amfitrions que es desviuen per tal de fer agradosa l'estada, a casa seva, d'uns invitats excepcionals.

Cofats amb la tradicional barretina, entràrem a les llars amigues entre exclamacions, rialles i salutacions afectuoses dels allí congregats. Les portes ens foren obertes de bat a bat i nosaltres, per unes hores, fèrem de les llars que tan gentilmente ens acollien, les nostres llars. Tant bé ens hi trobàvem!

En ambdues cases, la vetllada fou tot alegria, bon humor, cants, tiberi a dojo i el porró sempre ple.

El programa que portàvem preparat era un xic diferent del de l'any passat: *Sant dilluns de Otto*, *La nit de l'amor de Morera*, *Cançó de maig* d'autor anònim, *Goigs de Sant Tàl* d'autor anònim també i *Caramelles* de J. B. Lambert.

Abans d'acomiar-nos, el senyor Joan Domingo ens delectà amb un concert d'armònim. En acabar no se li regatejaren pas els aplaudiments. A casa de les senyoretes Ramon ens delactaren, mentre gaudíem de la seva companya, amb una audició de sardanes que fou molt celebrada per tots.

A les dues famílies, les més expressives gràcies per totes les atencions que ens brindaren.

Un grup de caramellaires en el jardí de la casa de les senyoretes Adela i Herminia Ramon.

Salsitxeria

L A C A T A L A N A

Prop. Mercè Reguant

Embotits com els de casa nostra
Botifarra blanca, negra, catalana, b'sbe,
llom, sobressada, pernil, etc.

Turin, 35
(Col. Juárez)

Tel.: 35-73-18
Mèxic, D. F.

GRANJA PARADIS

POLLASTRES
A DOMICILI

Comandes amb la Sra. Romagosa

Tel.: 12-48-55 y 12-80-24

VERMOUTH ANGELINUS

EN ELS SEUS DOS TIPUS, BLANC I FOSC

VIII Aplec de Germanor del catalans de Puebla i Mèxic

Sardanes en la neu a Llano Grande.

A Llano Grande s'hi està fresquet. Això ja ho sabem de cada any i sembla que és per aquesta raó que els catalans de Puebla i Mèxic s'hi reuneixen per tal de passar, un dia, en fraternal companyonia, tot gaudint dels avantatges que, pròdiga, ofereix la Natura a l'invitar-te a respirar l'aire saludable del bosc i l'oloreta sanitàosa dels pins.

La fresqueta, doncs, és característica del lloc i, cada any, quan es parla de l'Aplec de Puebla i Mèxic i de Llano Grande, ja sabem que, els que hi vagin, no tindran pas gens de calor.

Aquest any, però, la cosa fou diferent. La fresqueta jo no fou fresqueta, sinó fred de debò, puix que la fresqueta anà acompanyada de calamarsa i de neu en abundor. Però fou divertida per a molts dels nostres joves, noies i nois, que, vinguts de petits a Mèxic o nascuts ací, no havien vist mai nevar ni havien tingut l'avinentesa de jugar amb la neu i en la neu. I, menys, de ballar-hi sardanes. Perquè així fou: en una catifa de neu bastant gruixuda i en un paisatge nou presidit per les quatre barres, les notes de la nostra dansa nacional s'estengueren per l'esplanada de Llano Grande fins a predre's entre els pins més allunyats.

Després de dinar, l'eufòria i el contentament pogueren més que el fred i la neu.

Al matí, quan de Mèxic hi arribà el primer autocar, feia bon temps. Feia sol i adhuc calentava. Després, el sol es tapà; el cel s'ennuvolà i començà a sentir-se un airet més que fresquet. Com que no afluijava, s'encengueren focs i les funeroles ressaltaven més que en altres ocasions. La llenya era mullada i com més costava d'encendre's més el fum feia de les seves.

Començaren a repartir-se banderins i començà a caure calamarsa el fred augmentava i la gent que havia començat

a coure costelles i botifarres, es protegia com podia i protegia el foc i la vianda.

S'aixoplugaren en els automòbils i començaren a dinar, amb el plat a la mà i amb més dificultats encara que quan es dina assegut a terra.

Quasi no es veuen les cares, però no és pas massa difícil identificar-los.

A la calamarsa seguí la neu. El sol perdia el to grisós-torrat de quan arribàrem i s'anà vestint de blanc. Els més valents no deixaven els focs i seguien vigilant les darreres costelles i atiant les brases. Els joves, més valents que aquells valents dels focs i les costelles, començaren a córrer per la neu, a jugar, a rellicar i caure; a ventar-se grapat de neu que es ficava pel coll pessigollejant-los pit i esquena, amb les esgarriances de fred consegüents. Més i més s'anaven refredant poc a poc fins a quedar glaçats respectivament. Elionor Lorente i Greta Ruiz en són testimonis: tenien les mans que semblaven dos trossos de glaç; els peus, —no ho comprovàrem,— deien que els tenien igualment glaçats. I com elles, tants i tants que feien de les seves estrenant-se en un joc fins ara fora de l'abast de la mà.

Un cop dinats, amb tot i seguir nevant, es ballaren sardanes. Era una novetat i s'havia d'aprofitar. Es feren fotografies —record vivent, podríem dir, de l'esdeveniment. Ballant, ballant, passava, el fred i s'entrava en calor.

En Bota, de Puebla, infatigable i fent front al fred, començà a repartir els obsequis. Com que no es podia endevinar si, aquell temps duraria molt o poc, es decidí a cridar, per mitjà de l'altaveu, els aïvorits. De premis n'hi hagué per a tothom. Tothom quedà content. Llàstima que, degut al temps no pogueren distribuir-se tots els banderins.

Parà de nevar i el cel s'anà esbargint: els núvols s'esquinçaren i fins el Sol tregué el nas. La catifa blanca s'anà destenyint i la neu acabà fonent-se del tot. L'Iztacihuatl vestint mantellina de núvia, ens donà les bones tardes. Vestit tot de blanc, es veia magestuós i impressionava.

Les sardanes seguien i els sardanistes no es cansaven. Puebla i Mèxic, en un món català, es donaven les mans. Alguns autos anaven desfilant empenent el viatge de retorn. Per moments, ballaires i automòbils eren menys a l'esplanada de Llano Grande fins que, finalment, quedà deserta, trista i més freda que abans.

No hi hagué jocs ni cants. Però l'atracció improvisada de la neu suplí amb escreix tots els divertiments que hi havia projectats i que hagueren d'ésser suspesos.

El GEC —Grup Excursionista Catalunya— dedicà, en el restaurant de l'Orfeó Català, un sopar a Joan Carreres i Palet.

Joves del GEC i de la JOC, i amics ja no tan joves de Carreres i Palet, es reuniren entorn de la seva taula per a compartir durant unes belles hores l'agradable companyia del matrimoni Carreres i Palet.

L'haver estat l'homenatjat un expert, entusiasta i reconegut excursionista a Catalunya, i a Mèxic, i l'haver ajudat amb els seus coneixements, les seves orientacions i la seva experiència a la creació i organització del GEC de l'Orfeó Català, justificaren aquest sopar, que fou ofert a Carreres i Palet, amb un breu però interessant parlament, pel jove excursionista Martí Soler-Vinyes.

Carreres i Palet agrai l'acte i a tots els presents i als que no pogueren assistir però que feren tramesa de la seva adhesió, la prova d'amistat que li tributaven. Explicà algunes de les moltes anècdotes viscudes en la seva vida d'excursionista, que foren molt aplaudides i celebrades, i alludí, en el curs del seu parlament ple d'emotiva sinceritat, l'obra que li fou premiada en els Jocs Florals de la Llengua Catalana celebrats a l'Havana l'any 1944: *Records i Paisatges de Catalunya*, que nosaltres, en el proper número de la revista, publicarem el capítol corresponent a *L'escalada de la Cova del Drac* (Sant Llorenç del Munt), en testimoniatge d'afecte a Carreres i Palet i d'adhesió d'Orfeó Català al seu homenatge.

El matrimoni Carreras i Palet i el matrimoni Font, en la presidència del sopar.

MARIBEL

Pasaje Iturbide 18, Tel. 18-27-95, México, D. F.

Llenceria
fina

Mezzanine.

Kay Gabriel

Londres 104-6

MEXICO 6, D. F.

Galeria y Objetos
de Arte.

Tel. 11-71-59

D'ACÍ... i D'ALLÀ

Com ja saben els nostres lectors va morir darrerament a la capital mexicana, el nostre estimat amic i gran patriota català, Roc Boronat, que durant la seva vida política fou regidor de l'Ajuntament de Barcelona i president d'Esquerra Republicana de Catalunya a Mèxic. També era autor de diverses obres teatrals.

Un gran nombre d'amics i correligionaris l'acompanyaren fins a la seva darrera estada, donant-li sepultura al Panteó Jordi.

Presidien el dol la seva esposa i els seus fills, junt amb Dalmau Costa i Emma Alonso de Costa, que estimaven al malaguanyat idealista com un familiar.

En el moment de l'oració fúnebre, Francesc Salvat, Secretari del Consell Directiu de l'Orfeó Català, va pronunciar el següent parlament:

«Ací descansa ja, un altre germà. I dic germà, expressament, perquè era un mot que li abellia molt al nostre amic Roc. Ja descansa aquest vell lluitador que, generosament, àdhuc havia ofert la seva vida pels ideals, per a la seva pàtria, en els moments que calia. I és que Roc Boronat era un autèntic idealista, un patriota enèrgic, un home generós.

Benvolgut Roc Boronat: tots et desitgem que reposis en pau. Pau que tens ben guanyada, ben merescuda. Els qui restem, procurarem seguir les teves petjades fermes de patriotisme i de bona conducta. Si tenim, ara, la tristesa d'haver-te perdut per a sempre, tenim, però, el conhort de veure com oneja per sobre de la teva tomba l'honor d'haver estat un ciutadà digne, honorable i que has sapigut estimar pregonament als teus i al teu bressol. Tots et diem desde les pregoneses del nostre cor: Roc Boronat, descansa en Pau!»

Seguidament, el senyor Pedro Granados, *Maitre* del restaurant *Ambassadeurs*, també visiblement emocionat, va voler dir unes paraules de comiat al company desaparegut:

«Señor Boronat: cuanto lamento el no saberme expresar en el idioma catalán, para hacer más patente el dolor que oprime los sentimientos de todos y cada uno de sus

compañeros de labores del *Ambassadeurs*. A nombre de ellos, solamente quiero darle un adiós que bien quisiera que fuese una plegaria.

Señor Boronat, dichoso usted que supo conquistar afectos y amistad, dichoso usted que repartió su caudal de alegría, amor y sinceridad, que supo dar siempre todo lo que había dentro de su ser, que a todo tiempo afloraba en usted, la palabra amable y muchas veces llena de ternura, para todos los que necesitábamos de ese pan maravilloso que sabía dar.

Su recuerdo estará para siempre en nuestro pensamiento. Adiós, pues, señor Boronat, y permítame llamarle como siempre lo anhelé: ¡Amigo! ¡Amigo bueno! Hasta la vista, gran hombre y amigo dilecto.»

* * *

«De retorn d'un viatge que ha durat un mes, visitant les biblioteques espanyoles i que ens ha proporcionat l'avinentesa de viure quinze dies a Catalunya, ens plau testimoniar, una vegada més, la vitalitat de la llengua catalana i ens fa lamentar la manca de cultura bretona en certes zones del nostre poble.

El català i el bretó no són ensenyats a les escoles. El català, a més, no és tolerat pels elements oficials. Suara un governador va visitar un museu català i al descobrir que els rètols eren escrits en llengua catalana, exclamà: «Les inscripcions són en català? Aleshores no tindreu subvenció de l'Estat!»

Altrament, els catalans són acusats de qui sap les coses pel fet d'estimar la seva llengua, cosa que no ens passa a nosaltres, i no obstant a Catalunya el català és parlat en tots els cercles socials. Cal també posar de relleu la riquesa de les seves edicions i l'existència de col·leccions traduïnt els clàssics, cosa que nosaltres no tenim.

Finalment ens cridà poderosament l'atenció l'amor dels catalans al seu folklore. En una ciutat tan gran com Barcelona, podeu observar grans gernacions rendint culte a la seva dansa: La Sardana.

Gabriel Cherel

(De la revista bretona, *BREIZ*)

* * *

El *Butlletí d'Informació* del Centre Català de Guadalajara, el mes de febrer proppassat complí cinc anys de vida. Ho celebrem.

* * *

OPTICA LOPEZ

Telèfos 10-00-63

López, 157-D

Mèxic, D. F.

•

Atenció especial a les receptes dels oculistes

Ulleres i cristalls de totes classes

Puntualitat, exactitud, economia

Dr. Pelat Vilas C.

Dr. Pelat Vilas Puig

OTORRINOLARINGOLEGS

Paseo de la Reforma 400-503

Tels. 11-29-16

MEXIC, D. F.

14-55-81

Pedro Gringoire, a *Excel·lor* del dia 8 de març d'enquany, dedicà un record a Jesús de Galíndez, amb motiu d'acomplir-se (el dia 12) els 10 anys de la seva desaparició.

Fa història del Cas Galíndez i cita els noms dels que, després, en relació amb aquest cas, anaren desapareixent sense deixar rastre de manera sospitosa.

Nosaltres volem recordar també Jesús de Galíndez, i fem nostres els conceptes de Pedro Gringoire, però no oblidem ni oblidarem mai a Alfred Perenya, català de Lleida i gran amic nostre que, com Jesús Galíndez, els esbirros, els butxins del dictador Trujillo, acallaren per sempre.

* * *

Ha aparegut, a París, SOM, una nova publicació catalana, portantveu de l'Institut Sardanista Folklòric Catalunya. Dedicà el seu primer número, en forma de revista a l'estil modern, amb 36 pàgines i amb gran profusió de fotografies, a la memòria del President de Catalunya, Lluís Companys, amb motiu del XXVè aniversari del seu afusellament.

El text consisteix en evocar la vida del President Màrtir, des del seu naixement fins a la seva mort, en una biografia que fa sensació, amena i tan ben teixida, que ens aventurarem a dir que potser és la més documentada i completa que s'ha publicat fins ara a l'entorn del nostre símbol nacional.

És un document històric de gran valor política i patriòtica per a tots els catalans; ha de causar un viu efecte a Catalunya quan es coneixi, sobretot entre els cercles de les noves generacions nacionalistes.

Heus ací el que diu SOM, en la seva presentació i el que vol ésser el seu Sumari:

«SOM, publicació catalana trimestral, dedica el seu primer número a la gloriosa memòria del President de Catalunya, Lluís Companys, en el 25è aniversari del seu assassinat.

La present Biografia ha estat redactada per Manuel Viusà, amb la col·laboració d'Enric Roig i Querol i Joan Alexandre.

En la recollida de dades, d'informacions i fotografies, hi han col·laborat: Jordi Arquer, Maria Gispert, Francesc Salvat, Ricard Rossell, Pere Mitjà, Miquel Pascual, Francesc Ferré.

BIBLIOGRAFIA:

A. Ossorio y Gallardo: *Vida y sacrificio de Companys*. Buenos Aires, 1943.

Domènec de Bellmunt: *Lluís Companys (La seva vida. La seva obra. La seva mort gloriosa.)* Tolosa, 1945.

Joan Lluís Vallescà: *Lluís Companys Jover, President de la Generalitat de Catalunya*. Mèxic, 1944.

Josep Viadiu: *El Lluís Companys que jo he conegut*. La Humanitat, Mèxic, 1961.

Agustí Cabruja: *Homes de Catalunya: Lluís Companys*. Mèxic, 1959.

Blanquerna: *Lluís Companys mort per Catalunya*. Inèdit.
Marc Aureli Vila: *La sentència de mort del President de Catalunya*. *Lluís Companys*. Inèdit.

Maqueta i muntatge: Núria.

La primera tramesa d'exemplars d'aquesta revista arribada a l'Orfeó Català, de Mèxic, fou ràpidament exhaurida.

Dr. Demòfil Franco

Odontòleg

Posa a la disposició de la seva clientela la moderna instal·lació de la turbina d'aire que elimina el molest i dolorós torn dental.
Servei de Raigs X.

Uruguay 44 - 112 Tel. 21-20-57
Mèxic, D. F.

Dr. Eduard Neira

OCULISTA

CAMPECHE 46 TELEFON 11-10-62
COL. ROMA SUR MEXIC, D. F.

MANSION DEL MAR

*Departaments amoblats
Especial per a famílies
La millor vista d'Acapulco*

Avinguda La Aguada 7 Acapulco, Gro.
Tel. 2-16-96 Informes a Mèxic: Tel. 45-33-53

OUS

OUS

OUS

OUS

(rosso)

GRANJA BARCELONA, S. A.
Tel. 49-45-02

A l'amic Josep M. Murià, director del *Butlletí d'Informació Catalana* del Centre Català de Guadalajara, la nostra més entusiasta i cordial felicitació pel premi que li ha estat atorgat en els Jocs Florals de la Llengua Catalana celebrats a París. Gràcies a ell, i a la seva poesia *El Mirador*, guanyadora del Premi Ossa Menor, el nom de Mèxic figura en el Veredict i els catalans d'ací hem estat representats en aquests Jocs Florals.

* * *

El dia 10 de maig, diada de les Mares, Heidi Burgués, fent honor a la festa, es proclamà mare. Un xamós nen vingué a completar la felicitat de la parella Heidi-Narcia. Per a molts anys.

* * *

El dia 6 de febrer, com en anys anteriors, la Massa Coral i el Grup Infantil de l'Esbart Dansaire, anaren al Sanatori Espanyol per a portar unes hores de divertiment i alegria als vellets assilats i malalts internats i a les també bones Germanes de Sant Josep que tenen cura del Sanatori. Finalitzat l'acte, els ballaires i cantaires foren obsequiats per les Germanes de Sant Josep amb abundor de pastissos i refrescs.

* * *

La Joventut de l'Orfeó Català celebrà, el dia 13 de febrer, el IIIer. Rally JOC. Les inscripcions foren moltes i els participants es divertiren de debò. Els premis eren cinc trofeus que foren lliurats als que assoliren els cinc primers llocs. Felicitem als guanyadors i també als organitzadors.

El JOC ha organitzat un Campionat d'Escacs. La reglamentació —inscripcions, categories, premis, etc.— fou cursada oportunament als socis de l'Orfeó per tal que poguessin estudiar-la, inscriure-s'hi i conèixer les condicions. Esperem que sigui un èxit.

El dia 16 d'abril el JOC es reuní en el restaurant de l'Orfeó Català per a celebrar el seu Xè Sopar de Germanor. El MENU era suggestiu i invitava a sentir-se jove. Els socis i ex-socis que hi assistiren passaren una agradable vetllada.

El dia 17, el mateix JOC, a les sis de la tarda, organitzà una ballada de Sardanes en el pati de l'Orfeó.

* * *

El GEC —Grup Excursionista Catalunya—, en commemoració dels 60 anys de vida de l'Orfeó, organitzà unes

sortides: La primera fou a *Valle de Bravo* els dies 19, 20 i 21 de març. La segona a la *Laguna de Catemaco* els dies 7, 8, 9 i 10 d'abril. El dia 22 de maig a *Nexxalango* (*San Rafael*), i per al dia 12 de juny hi ha projectada una sortida a *Las Ventanas —Le Chico* (*Pachuca*).

* * *

El diumenge, dia 24 d'abril, un grup de catalans es reuniren a la Capella de la Inmaculada dels RR. PP. Caputxins (*Lomas de Tlacopac*), per tal de commemorar les diades de Sant Jordi i de la Mare de Deu de Montserrat. A la una de la tarda hi hagué Missa Solemne, en català, a la qual fou invitada la Colònia Catalana de Mèxic. Estem segurs que, aquesta Missa Solemne, fou la primera missa en català celebrada a Mèxic i qui sap si a Amèrica.

* * *

La Secció Esportiva ha donat fe de vida organitzant, en commemoració també dels 60 anys de l'Orfeó, diversos partits de futbol.

* * *

El dia 19 de febrer es celebrà la Festa del Carnestoltes. Fou molt animada i divertida i amb moltes disfresses.

Necrològiques

Ens hem de doldre avui de la pèrdua irreparable dels socis Baltasar Samper, Ramon Bertran, Josep Maria Francès Vicenç Saisó Piquer i del matrimoni Miquel Corcó i Dominica Bellet de Corcó. Als seus familiars i amics, la nostra més sincera condolença, i de manera especial als companys de la Massa Coral, Josep M. Francès, Mercè Armendares de Francès i Josep Bellet.

També volem fer present la nostra condolença als consocis Josep Baus i Antoni i Maria Tarragona, que acaben de perdre el seu pare, i als companys de la Joventut i de l'Esbart Dansaire Amor Parera i Mariona Tarragona que perderen el seu avi.

Hem de lamentar igualment, la pèrdua dels connacionals i amics Joan Moles i Marquina i Miquel Santaló i Cortina, fill del senyor Miquel Santaló, l'honorable i malaguanyat polític gironí, ex-ministre de la República.

El nostre sincer condol als seus familiars i amics.

El dia 27 de gener d'aquest any, morí a l'Escala —Catalunya— la gran escriptora Caterina Albert (Victor Català). Tenia 96 anys. Les lletres catalanes estan de dol. Reposin en pau els que ens han deixat per sempre.

Trajes Deitx, S.A.

Insurgentes y Hamburgo	Tel. 25-60-64
Insurgentes y Artes	Tel. 35-35-49
Madero, 20	Tel. 10-21-71
Plaza de la República, 43	Tel. 46-24-78

(Frente al Monumento de la Revolución)

LABORATORIOS
QUERALT MIR, S. A.

Productes científics

Melchor Ocampo 25

Coyoacán, D. F.

Tels.: 24-69-89 i 24-69-35

MEXIC 21, D. F.

Dr. Emili Folch Socías

Cardiòleg

CONSULTES A LA TARDA, PRÈVIA CITA.

Passatge de la Reforma 400-402

Tel. 11-56-92

Mèxic, D. F.

Si necessiteu...

**VIDRES
MIRALLS
LLUNES**

demaneu-ho a

ANTONI OLLÉ

Logo Pótzcuaro, 23
Mèxico 17, D. F.
Tel. 45-42-82

PRINCIPAT D'ANDORRA

LES ESCALDES

HOTEL EUROPA

Restaurant

La millor cuina - —El millor servei
El millor tracte

Direcció: J. Padreny i A. González

Ave. Carlemany 57 - Tel. 34

Obert tot l'any - Calefacció central

EL PABELLON

Ave. Insurgentes Sur, 2343, D. F.

Tels.: 46-16-66, 67- i 68

Obert tots els dies, de
les 8 a les 22 hores, àdhuc
diumenges i dies de festa.

Acolidora terrassa.

* * *

Restaurant

Paella Valenciana

Ambigús (Sopars freds)

Gelats i refrescs

Salsitxeria

Regals

* * *

Servei a domicili

OMEGA - TISSOT - NIVADA

Despertadors

SWIZA, ANGELUS i JAZZ

JOIERIA FINA - ALTA QUALITAT

Joyeria
ALTABA

us ofereix el seu nou establiment

a gènova 65-c

col. Juárez

tel. 14-54-84

méxico 6, d. f.

Agencia Oficial

OMEGA

